

VYSOKÁ ŠKOLA EKONOMICKÁ V PRAZE
FAKULTA MEZINÁRODNÍCH VZTAHŮ

BAKALÁŘSKÁ PRÁCE

VYSOKÁ ŠKOLA EKONOMICKÁ V PRAZE
FAKULTA MEZINÁRODNÍCH VZTAHŮ

Obor: Mezinárodní studia - diplomacie

**Kontrola soukromých vojenských
a bezpečnostních společností**

(bakalářská práce)

Autor: Jana Turečková

Vedoucí práce: Ing. JUDr. Zuzana Trávníčková, Ph.D.

Prohlášení:

Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci vypracovala samostatně a vyznačila všechny citace z pramenů.

V Praze dne

.....

Jana Turečková

Poděkování:

Ráda bych touto cestou poděkovala vedoucí bakalářské práce Ing. JUDr. Zuzaně Trávníčkové, Ph.D. za její vstřícný přístup, cenné rady a věcné připomínky k řešení dané problematiky.

Obsah

Úvod	1
1 Ozbrojený konflikt.....	3
1.1 Definice ozbrojených konfliktů	3
1.1.1 Mezistátní a vnitrostátní ozbrojené konflikty	4
2 Privatizace ozbrojených konfliktů	6
2.1 Postavení soukromých vojenských a bezpečnostních společností v konfliktu.....	7
2.1.1 Kombatanti nebo civilisté	7
2.2 Soukromé vojenské a bezpečnostní společnosti vs. žoldnéři	8
2.2.1 Legální definice žoldnéřství	9
2.2.2 Odlišnost soukromých společností a jejich právní úprava	12
2.3 Typologie soukromých vojenských a bezpečnostních společností	13
2.3.2 Hrot kopí.....	14
3 Dokument z Montreux	16
3.1 Proces přijímání	17
3.2 Zúčastněné strany	19
3.3 Struktura a obsah dokumentu	21
3.3.1 Platné mezinárodněprávní závazky států	21
3.3.2 Osvědčené praktiky	23
4 Mezinárodní kodex chování a mechanismus dohledu	26
4.1 Seberegulace	27
4.1.1 Seberegulace soukromých vojenských a bezpečnostních společností.....	27
4.2 Obsah Kodexu	29
4.3 Články Asociace	31
4.4 Struktura Asociace	33
4.5 Jak funguje mechanismus dohledu	34

Závěr	37
Seznam použité literatury	39
Přílohy.....	46

Seznam použitých zkratk

ICoC	International Code of Conduct for Private Security Service Providers (Mezinárodní kodex chování soukromých vojenských a bezpečnostních služeb)
ICRC	International Committee of the Red Cross (Mezinárodní výbor Červeného kříže)
ICTY	International Criminal Court for Former Yugoslavia (Mezinárodní trestní tribunál pro bývalou Jugoslávii)
MHP	mezinárodní humanitární právo
NGOs	Non-Governmental Organizations (nevládní neziskové organizace)
NSPs	Non-Lethal Service Providers (zabezpečující agentury)
OAJ	Organizace africké jednoty
PMCs	Private Military Companies (soukromé vojenské společnosti)
PMSCs	Private Military and Security Companies (soukromé vojenské a bezpečnostní společnosti)
PSCs	Private Security Companies (soukromé bezpečnostní agentury)

Úvod

Moderní ozbrojené konflikty se v mnoha ohledech liší od tradičních válek. Jedním ze zásadních rozdílů je aktivní účast soukromých firem odlišných od ozbrojených sil států, na které armáda přenáší některé své funkce. Tyto firmy střeží objekty či infrastrukturu pro jednu ze stran konfliktu, ochraňují vojenské činitele nebo zajišťují výcvik, dokonce se i přímo podílejí na bojových akcích. V devadesátých letech minulého století se postupně dostávalo téma regulace těchto aktérů do popředí v souvislosti s neblahými událostmi během válek v Iráku a Afghánistánu, kdy zaměstnanci těchto firem pravidelně porušovali závazky vyplývající z mezinárodního humanitárního práva, při nichž přišlo o život mnoho civilistů.

Ačkoliv je problematika činnosti soukromých vojenských a bezpečnostních společností a jejich regulace stále častějším námětem odborných prací v zahraničí a především v západních zemích vzbuzuje vášnivé debaty, v České republice je toto téma odborníky často opomíjeno. Cílem práce je proto zmapovat současný stav kontroly nad aktivitami soukromých agentur v ozbrojených konfliktech a přispět tak k odborné diskuzi na toto téma v domácím prostředí. Studie bude směřovat jak k regulačnímu mechanismu na úrovni mezinárodního společenství, tak k mechanismu seberegulace založenému na principu dobrovolnosti. Navzdory tomu, že byl tento mechanismus vytvořen teprve nedávno, jsou s ním spojována vysoká očekávání ze strany států i odborné veřejnosti. Právě potenciál budoucího vývoje zpracované problematiky a její aktuální povaha spolu se zájmem autorky o mezinárodní humanitární právo byly rozhodujícími důvody pro výběr tématu této bakalářské práce.

Práce je rozdělena na čtyři kapitoly. Úkolem prvních dvou je přiblížit problematiku ozbrojených konfliktů a jejich privatizace v rovině teoretické se zaměřením na postavení soukromých společností v konfliktu, jejich definici a odlišení od žoldnéřů a jejich typologie, jelikož v konfliktech působí široká škála soukromých agentur poskytujících různorodé služby, a nelze tedy hovořit o jediné homogenní skupině těchto subjektů.

Třetí kapitola pojednává o mezinárodněprávním kontrolním mechanismu nad aktivitami soukromých společností. Základem této regulace je Dokument z Montreux, který byl vypracován v roce 2008 na základě iniciativy Mezinárodního výboru Červeného kříže a Švýcarské konfederace. Jedná se o nezávazný dokument identifikující již platné závazky

států v oblasti regulace soukromých vojenských společností a dosavadní osvědčené praktiky států v oblasti s cílem sjednotit relevantní právní úpravu.

Poslední kapitola se věnuje pravděpodobně nejslibnější formě regulace soukromých společností, a to mechanismu seberegulačnímu. Na základě Dokumentu z Montreux byl vypracován Mezinárodní kodex chování soukromých vojenských a bezpečnostních služeb, který podrobně rozpracovává obecná ustanovení Dokumentu. Podpisem tohoto kodexu se soukromá společnost zavazuje při svých aktivitách dodržovat pravidla mezinárodního humanitárního práva a práva lidských práv. Nad rámec Kodexu založily soukromé společnosti roku 2013 vlastní Asociaci, jejíž Charta vytváří mechanismus dohledu nad aktivitami těchto společností v oblastech konfliktu a přináší obětem jejich činnosti možnost domoci se efektivní nápravy způsobené újmy.

S ohledem na aktuálnost zpracovaného tématu byly k vypracování využívány především internetové zdroje v anglickém jazyce, jelikož monografie na toto téma ještě nebyly sepsány a česká odborná literatura se nejnovějším vývojem regulace soukromých společností doposud nezabývala. Přitom poslední roky jsou pro mechanismus dohledu v rámci ICoC klíčové. Práce navazuje na publikační činnost Veroniky Bílkové, Oldřicha Bureše a Jaroslava Kulíška se záměrem rozšířit jejich poznatky o aktuální vývoj této problematiky.

Gros práce přitom vyplývá ze znění primárních dokumentů, zejména Dokumentu z Montreux, Mezinárodního kodexu chování soukromých vojenských a bezpečnostních služeb a Charty tohoto Mezinárodního kodexu, také nazývané Články Asociace. V prvních dvou kapitolách bylo navíc čerpáno z učebnic mezinárodního práva autorského kolektivu Právnické fakulty UK, díla Jaroslava Kulíška a Oldřicha Bureše, odborníka na bezpečnost, díky němuž bylo téma privatizace ozbrojených konfliktů otevřeno i v srdci Evropy, a z publikací zahraničních expertů zaměřených na činnost soukromých vojenských společností v ozbrojených konfliktech.

1 Ozbrojený konflikt

Pojem ozbrojený konflikt se začal užívat v polovině 20. stol, přičemž doplnil a částečně nahradil doposud užívaný termín válka, podle níž bylo dnešní mezinárodní humanitární právo (MHP) nazýváno právem válečným.¹ Důvodem pro odklon v terminologii byla úzkost pojmu válka označující pouze střety mezistátní, které dosahují vysoké intenzity, přičemž dle Haagské úmluvy o počátku nepřátelství z roku 1907 se pro naplnění pojmových znaků války vyžadovalo rovněž její řádné vyhlášení.² Toto vymezení dávalo státům poměrně široký manévrovací prostor při vyhýbání se povinností plynoucími pro ně z válečného práva s odůvodněním, že válku přece nevedou.³ Mezinárodní humanitární právo reflektuje tuto problematiku rozlišujíc tradiční formální vznik konfliktu, který je vázán na vypovězení války, případně ultimátum podmíněné vypovězením války, a soudobý vznik spojený s faktickou situací, nikoliv se splněním formálních podmínek.⁴

1.1 Definice ozbrojených konfliktů

Teorie mezinárodních vztahů vymezuje ozbrojený konflikt jako „*dlouhodobé boje mezi vojenskými silami dvou nebo více vlád či mezi vládou a alespoň jednou organizovanou ozbrojenou skupinou*“.⁵ Definitivní podobu definice ozbrojeného konfliktu přinesla až judikatura Mezinárodního trestního tribunálu pro bývalou Jugoslávii (International Criminal Tribunal for Former Yugoslavia - ICTY) v rozsudku Tadić z roku 1995, kde stanovila, že „*uchýlení se k ozbrojené síle mezi státy nebo děletrvajícím ozbrojené násilí mezi vládní autoritou a organizovanými ozbrojenými skupinami či mezi takovými skupinami uvnitř*

¹ Mezinárodní humanitární právo představuje soubor norem založený na zásadách humanity, který usiluje o omezení dopadů ozbrojených konfliktů. Chrání osoby, které se buď od počátku, nebo následně neúčastní bojů a omezuje způsoby a nástroje vedení války. Senegal: Seminar on Montreux Document and private military and security companies. ICRC [online] 2014-06-04 [cit. 2015-07-02] Dostupné z: <https://www.icrc.org/eng/resources/documents/news-release/2014/06-04-senegal-seminaire-entreprises-militaires-securite-privees.htm>

² Úmluva o počátku nepřátelství z Haagu, 1907, čl. 1 In: SCHELLE, K. Moderní dějiny státu a práva v dokumentech I. Vývoj mezinárodních vztahů. 1. vyd. Brno: Masarykova univerzita, 1992. ISBN 80-210-0482-7, s. 22-23

³ ONDŘEJ, J. a kol. Mezinárodní humanitární právo. 1. vyd. Praha: C. H. Beck, 2010, ISBN 978-80-7400-185-7, s. 39

⁴ MULINEN, F. Příručka mezinárodního humanitárního práva pro ozbrojené síly. Překlad Marek Schmiedt a Jiří Sobotka. Praha: Magnet-Press, 1991, ISBN 80-85434-30-X, s. 28

⁵ BÍLKOVÁ, V. Úprava vnitrostátních ozbrojených konfliktů v mezinárodním humanitárním právu. Praha: Univerzita Karlova v Praze, Právnická fakulta v nakl. IFEC, Beroun, 2007, ISBN 978-80-85889-82-6, s. 29 podle STOCKHOLM INTERNATIONAL PEACE RESEARCH INSTITUTE. SIPRI Yearbook 1997: Armaments, Disarmament and International Security, 1997, ISBN 0-19-829312-7, s. 17

jednoho státu“⁶ se považuje za ozbrojený konflikt. Dle této definice se ozbrojené konflikty dělí na mezistátní a vnitrostátní.⁷

1.1.1 Mezistátní a vnitrostátní ozbrojené konflikty

Mezistátní ozbrojené konflikty se odehrávají mezi Vysokými smluvními stranami Ženevských úmluv, tedy mezi dvěma nebo více suverénními státy, které podepsaly a ratifikovaly Ženevské úmluvy. Z dikce použité v rozsudku Tadić lze dovodit zvýšený zájem na ochraně míru mezi státy v rámci mezinárodního společenství, jelikož intenzita střetu není relevantním znakem mezistátních ozbrojených konfliktů. V případě tohoto druhu konfliktů je za ozbrojený konflikt považováno jakékoli uchýlení se k ozbrojené síle.

Na základě Dodatkového protokolu I k Ženevským úmluvám z roku 1977 byly do skupiny mezistátních konfliktů zařazeny boje za národní osvobození, jež podle výše zmíněného protokolu představují *„ozbrojené konflikty, ve kterých národy bojují proti koloniální nadvládě, cizí okupaci či rasistickému režimu za účelem uplatnění svého práva na sebeurčení, jak je zakotveno v Chartě OSN a v Deklaraci zásad mezinárodního práva upravující přátelské vztahy a spolupráci mezi všemi státy v souladu s Chartou OSN“*.⁸

V rámci vnitrostátních resp. nemezinárodních konfliktů, často označovaných jako občanské války, bojuje legální vláda proti povstalcům, ty pak označujeme jako vertikální, nebo několik ozbrojených nevládních skupin vzájemně mezi sebou, nazýváme je horizontálními. Aby mezinárodní humanitární právo klasifikovalo určitou situaci odehrávající se uvnitř státu jako ozbrojený konflikt, je nutné splnit tři podmínky, a to kumulativně. Těmi jsou vysoká intenzita střetu, jeho dlouhodobost a organizovanost stran, jež operují pod odpovědným vedením. Na základě těchto znaků se od vnitrostátních ozbrojených konfliktů odlišují vnitřní nepokoje a napětí, jejichž kategorie se nachází pod prahem aplikovatelnosti mezinárodního humanitárního práva.⁹

⁶ „...a resort to armed force between States or protracted armed violence between governmental authorities and organised armed groups or between such groups within a State“ ICTY. Prosecutor v. Duško Tadić, Case No. IT-94-1-AR72, Appeals Chamber, Decision on the Defence Motion for Interlocutory Appeal on Jurisdiction, 2 Octobre 1995, par. 70.

⁷ ONDŘEJ, J. a kol. Mezinárodní humanitární právo, s. 39

⁸ Dodatkový protokol I k Ženevským úmluvám z roku 1977, v ČR vyhlášen jako sdělení federálního ministerstva zahraničních věcí č. 168/1991 Sb., o vázanosti České a Slovenské Federativní Republiky Dodatkovými protokoly I a II k Ženevským úmluvám z 12. srpna 1949 o ochraně obětí mezinárodních ozbrojených konfliktů a konfliktů nemajících mezinárodní charakter, přijatých v Ženevě dne 8. června 1977, čl. 1 odst. 4

⁹ ONDŘEJ, J. a kol. tamtéž, s. 48, 49

Podle kritéria právního režimu rozlišuje doktrína vlastní vnitrostátní konflikty a konflikty zmezinárodnělé. Vnitrostátní lze dále rozdělit dle právní úpravy, jež se na ně vztahuje, na méně intenzivní, jejichž právní režim zajišťuje jediný společný článek 3 Ženevských úmluv, a intenzivnější, které si svou závažností vynutily přijetí v pořadí druhého Dodatkového protokolu. Přesto je rozsah úpravy vnitrostátních ozbrojených konfliktů citelně užší než v případě konfliktů mezinárodních a volá se po její kodifikaci.

Zmezinárodnělý konflikt prochází vývojem přes klasický vnitrostátní a stává se zmezinárodnělým v okamžiku, kdy se modifikuje počet nebo charakter účastníků sporu, příkladně vlivem zahraniční intervence či zásahem Organizace spojených národů. Toto druhé vývojové stadium se vyskytuje zpravidla u konfliktů s přeshraničními dopady, tedy takovými, které vyvolávají neblahé důsledky i v okolních zemích, ba dokonce v celém regionu.¹⁰

¹⁰ BÍLKOVÁ, V. Úprava vnitrostátních ozbrojených konfliktů v mezinárodním humanitárním právu, s. 37

2 Privatizace ozbrojených konfliktů

V období po studené válce se lze stále častěji setkat s pojmem privatizace ozbrojených konfliktů, a to nejen v odborných publikacích. Podstatou tohoto trendu je najímání soukromých vojenských a bezpečnostních agentur (Private Military and Security Companies - PMSCs) k úkonům, které tradičně vykonávají řádné ozbrojené síly států. Důvodem je jak předefinování bezpečnostních strategií (pokles výdajů veřejných financí do vojenství a v souvislosti s ním i snižování početního stavu mnoha světových armád) po skončení studené války, tak i měnící se povaha válčení jako takového. Objevuje se fenomén tzv. nových bezpečnostních hrozeb. Komplexnost a rostoucí transnacionálnost těchto hrozeb, jejichž původci často nemají charakter státních aktérů, typicky v případě teroristických organizací, oslabuje schopnost suverénních států plnit svou základní funkci zajišťování bezpečnosti pro své obyvatelstvo a nutí je hledat nové cesty k dosažení bezpečí na jejich území.¹¹

Alespoň teoreticky dochází díky privatizaci k zefektivnění vojenských operací pravidelných ozbrojených sil států, které se mohou nadále soustředit pouze na základní nejdůležitější činnosti, zatímco veškeré okrajové aktivity směřující nad tento rámec přenechávají soukromým agenturám. Mezi těmito společnostmi působí konkurence obdobná konkurenci v ostatních soukromých odvětvích snižující náklady a zlepšující kvalitu poskytovaných služeb.¹² Od konce 20. století se obchod se službami PMSCs stal jedním z nejrychleji se rozvíjejících sektorů globální ekonomiky.¹³ Služeb těchto společností využívají zejména západní země s dominancí USA.¹⁴

¹¹ BUREŠ, O. a kol. Privatizace bezpečnosti: české a zahraniční zkušenosti. Vyd. 1. Praha: Grada, 2013, ISBN 978-80-247-4601-2, s. 41, 42

¹² KULÍŠEK, J. Soukromé vojenské společnosti (Nový faktor společného operačního prostředí), *Vojenské rozhledy*, 2011, roč. 20 (52), č. 2, ISSN 1210-3292, s. 71–96

¹³ V roce 2007 byl objem zakázek odhadován na 138,6 mld. USD, v roce 2009 152,5 mld. USD, v roce 2014 218,4 mld. USD. Výhledy do budoucnosti hovoří o sedmiprocentním ročním nárůstu, přičemž do roku 2018 by se měl objem globální poptávky po službách soukromé bezpečnosti vyšplhat na 267 miliard USD. THE FREEDONIA GROUP. World Security Services: Industry Study with Forecast for 2018 & 2023 [online] November 2014 [cit. 2015-08 06] Dostupné z: <http://www.freedoniagroup.com/brochure/32xx/3201smwe.pdf>

¹⁴ BUREŠ, O., NEDVĚDICKÁ, V. Soukromé vojenské společnosti: staronoví aktéři mezinárodní bezpečnosti. Plzeň: Aleš Čeněk, 2011, ISBN 978-80-7380-350-6, s. 13-15

2.1 Postavení soukromých vojenských a bezpečnostních společností v konfliktu

Z hlediska historického není novinkou přítomnost osob, které pro armádu vykonávají určité služby, například střeží objekty či infrastrukturu, ochraňují vojenské činitele nebo zajišťují výcvik, avšak v posledních letech se soukromé společnosti začaly zapojovat i do činností přímo souvisejících s bezprostřední účastí v bojových operacích. Vystává tak problém, jak zacházet se členy těchto agentur a jaký právní rámec regulace na jejich aktivitu aplikovat. V případě efektivní regulace soukromého vojenského sektoru, včetně vyjasnění otázky vzniku odpovědnosti zaměstnanců soukromých agentur za porušování mezinárodněprávních norem, může přítomnost těchto aktérů výrazně podpořit bezpečnost civilních osob a majetku. Z nedostatečné regulace jejich činnosti naopak pramení překážky, například možnost zneužití těchto agentur proti etnickým či politickým odpůrcům, znemožňující nastolení a udržení míru, kvalitní veřejné správy a udržitelného růstu zejména v postkonfliktních státech, kde doposud není situace zcela uklidněna.¹⁵

2.1.1 Kombatanti nebo civilisté

Mezinárodní humanitární právo, které upravuje ozbrojené konflikty, rozděluje veškeré osoby na kombatanty a nekombatanty. Pro zjednodušení můžeme kombatanty vnímat jako příslušníky ozbrojených sil, zatímco nekombatanti jsou osoby civilní. Je však třeba zdůraznit, že s těmito instituty se setkáváme pouze u mezistátních ozbrojených konfliktů. Se statusem kombatanta se pojí četná specifika, jež mu umožňují řádně vykonávat svou roli v konfliktu. Jmenovitě má právo se přímo účastnit bojové činnosti a nemůže být tedy trestán jen za to, že válčil a zabíjel, zatímco u civilní osoby by takový čin byl nutně považován za vraždu. Naproti tomu je legálním cílem protivníkovy útoku, kdežto civilní osoby a objekty mezinárodní humanitární právo důsledně ochraňuje. Třetím významným rozdílem je získání statusu válečného zajatce v případě zadržení kombatanta protivníkem.¹⁶ O právech

¹⁵ RICHARDS, A., SMITH, H. Addressing the role of private security companies within sector reform programmes, Safeworld, The Grayston Centre, London, ISBN 1-904833-18-7, s. 3, 9 [online] January 2007 [cit. 2015-07-08] Dostupné z: <http://www.saferworld.org.uk/resources/view-resource/241-addressing-the-role-of-private-security-companies-within-security-sector-reform-programmes>

¹⁶ ONDŘEJ, J., ŠTURMA, P. (eds.). Bezpečnost organizací, mezinárodní bezpečnost a mezinárodní humanitární právo. Praha: Univerzita Karlova v Praze, Právnická fakulta, 2008, ISBN 978-80-87146-15-6, s. 291-297

a povinnostech válečných zajatců a o specifikách zacházení s nimi pojednává 3. Ženevská úmluva o válečných zajatcích.¹⁷

Zaměstnanci PMSCs obvykle nenaplňují právní definici kombatanů obsaženou v Ženevských úmluvách, jelikož ta primárně cílí na příslušníky pravidelných ozbrojených sil. Tyto ozbrojené síly se skládají z organizovaných skupin a jednotek pod velením osoby odpovědné jedné ze stran v konfliktu. Uvnitř jednotek má být podle úmluvy nastolen vnitřní disciplinární systém, který bude prosazovat dodržování mezinárodního humanitárního práva. V důsledku nejsou tedy zaměstnanci soukromých agentur nositeli privilegií, jež svědčí kombatanům.¹⁸

Přestože samotná účast civilních osob v boji nepředstavuje bez dalšího porušení mezinárodního humanitárního práva, nedostatek statusu kombatanta, případně válečného zajatce, implikuje možnost stíhání těchto osob podle národního práva státu, bez ohledu na ustanovení MHP. Nejistá však zůstává otázka, zda má být postihována samotná účast, či je k zahájení trestního stíhání třeba v rámci aktivní účasti naplnit znaky činu zakázaného národním nebo mezinárodním právem.¹⁹

2.2 Soukromé vojenské a bezpečnostní společnosti vs. žoldnéři

V rovině teoretické vyplouvá na povrch řada problémů souvisejících s působením soukromých agentur v ozbrojených konfliktech, neboť převážná většina koncepcí pracuje s axiomem, že státy jsou klíčovými aktéry mezinárodních vztahů a jejich postavení se od ostatních aktérů odlišuje zejména v možnosti legitimního použití síly. Příkladně lze citovat Maxe Webera, významného sociologa druhé poloviny 19. a počátku 20. stol, který za klíčový považuje u státu fakt, že „úspěšně prosazuje nárok na monopol legitimního použití fyzické síly při prosazování svého pořádku“.²⁰ V posledních letech se však na mezinárodní scéně objevují soukromé vojenské a bezpečnostní společnosti disponující větší vojenskou silou než mnohé státy.

¹⁷ Ženevská úmluva o zacházení s válečnými zajatci, 1949, v ČR vyhlášena jako vyhláška ministra zahraničních věcí č. 65/1954 Sb. o Ženevských úmluvách ze dne 12. srpna 1949 na ochranu obětí války

¹⁸ tamtéž, čl. 43, 44

¹⁹ SCHREIRER F., CAPARINI, M. Privatizing Security: Law, Practice and Governance of Private Military and Security Companies, *DCAF Occasional Papers* n. 6, ISBN 978-92-9222-090-7, s. 58 [online] 2005 [cit. 2015-07-02] Dostupné z: <http://www.dcaf.ch/Publications/Privatising-Security>

²⁰ WEBER M. *Economy and Society*. Berkeley, University of California Press, 1978, ISBN 978052028002, s. 54

První překážkou je chápání PMSCs jako novodobých žoldnéřů, jelikož už samo vymezení žoldnéřství je velmi komplikované. Obecně jsou však přijímány tři znaky privátních osob účastnících se cizího konfliktu, tzv. žoldnéřů. Zaprvé žoldnéři nemají občanství ani jedné ze stran konfliktu, zadruhé jsou primárně motivováni touhou po zisku a zatřetí se přímo účastní bojových akcí. Toto tradiční chápání žoldnéřství však zcela neodráží moderní vývoj, kterým PMSCs v posledních desetiletích procházejí, a tak Steven Brayton ve svém článku *Outsourcing War* přišel s dalšími charakteristickými rysy, jimiž se v otázce definice žoldnéřství odlišuje od svých předchůdců. Těmi jsou zřetelná prezentace podnikatelského image, otevřená obhajoba a propagace činnosti, zejména její profesionality a užitečnosti, využívání mezinárodně uznávaných právních a finančních nástrojů k uskutečňování transakcí, poskytování podpory pouze mezinárodně uznaným vládám.²¹

Dále je třeba mít na paměti, že vedle moderních agentur nadále „fungují“ i žoldnéři tradičního typu, kteří jsou obvykle rekrutováni tajně, aby jejich klient obešel právní regulaci a vyhnul se tak eventuální sankci. Navíc ne všechny soukromé společnosti vykonávají stejné činnosti stejným způsobem, následkem čehož dochází k jejich typizaci a členění. (podrobněji viz kapitola 2.3. Typologie soukromých vojenských a bezpečnostních společností).

2.2.1 Legální definice žoldnéřství

Z hlediska mezinárodního práva docházelo v minulosti k četným pokusům o jednotné vymezení žoldnéřství jako neblahého jevu v ozbrojeném konfliktu. Ucelenější definici přinesla například Úmluva o odstranění žoldnéřství v Africe, která byla přijata roku 1979 v rámci Organizace africké jednoty za účelem vykořenění žoldnéřské aktivity na území afrického kontinentu. Úspěch této úmluvy však ztroskotal na velmi úzkém pojetí žoldnéře, které například nezahrnuje nikoho, kdo pracuje pro vládu uznanou touto organizací. Definice nemohla vyhovět potřebám mezinárodního společenství, jelikož se tato úmluva zabývala čistě regulací svých specifických problémů na omezeném území.²²

V tomto ohledu byla úspěšnější starší definice obsažená v čl. 47 Dodatkového protokolu I k Ženevským úmluvám z roku 1977 považující za žoldnéře osobu, která kumulativně splňuje tyto znaky:

²¹ BRAYTON S. Outsourcing war: Mercenaries and the Privatisation of Peacekeeping, *Journal of International Studies*, roč. 55, č. 2, ISSN 2306-3483, s. 305 [online] 2002 [cit. 2015-07-02] Dostupné z: <http://connection.ebscohost.com/c/articles/7700354/outsourcing-war-mercenaries-privatization-peacekeeping>

²² BUREŠ O. Jak regulovat soukromé vojenské společnosti. *Mezinárodní vztahy*, 2009, roč. 44, č. 4, ISSN 0323-1844, s. 85-107

„a. je speciálně najata v místě nebo v zahraničí k tomu, aby bojovala v ozbrojeném konfliktu;

b. skutečně se přímo účastní nepřátelských akcí;

c. svoji účast v nepřátelských akcích motivuje hlavně osobním ziskem a stranou v konfliktu nebo jejím jménem je jí skutečně slíbena materiální odměna podstatně převyšující odměnu slíbenou nebo placenou kombatanům podobných hodností a funkcí v ozbrojených silách této strany;

d. není občanem strany v konfliktu ani nemá trvalé bydliště na území kontrolovaném stranou v konfliktu;

e. není příslušníkem ozbrojených sil strany v konfliktu a

f. nebyla vyslána státem, který není stranou v konfliktu k plnění oficiálních úkolů jako příslušník jeho ozbrojených sil.“²³

Přesto, že je tato definice v současnosti nejpoužívanější, její kritici upozorňují na nedostatky zejména v bodě a, jelikož moderní PMSCs nemusí být nutně rekrutovány přímo k boji, a to i v případě, že nakonec k bojové činnosti dochází.²⁴ Navíc i toto vymezení žoldněře obsažené v Dodatkovém protokolu je nadále poměrně úzké a vytváří faktickým žoldněřům dostatečně široké pole pro manévrování, díky němuž se vyhnou povinností, které s žoldněřstvím souvisí.

Tento nedostatek se snažila odstranit Mezinárodní úmluva Organizace spojených národů proti náboru, užívání a financování výcviku vojsk z roku 1989, která rozšířila ženevskou definici tak, aby pokrývala i žoldněřství uskutečňované mimo ozbrojené konflikty.²⁵ Jejím cílem bylo ukončení sporů o to, zda se článek 47 vztahuje pouze na mezistátní konflikty, což by ale v důsledku znamenalo, že ty vnitrostátní stojí mimo rámec regulace. Její slabinu představují především nízký počet ratifikací²⁶ a absence závaznosti pro

²³ Dodatkový protokol I k Ženevským úmluvám z roku 1977, čl. 47 odst. 2

²⁴ DOSWALD-BECK, L. Private Military Companies under International Humanitarian Law: Chapter 7 in From Mercenaries to Market: The Rise and Regulation of Private Military Companies, Simon Chesterman and Chia Lehndt (eds.), OUP, 2007, ISBN: 9780199563890, s. 123,124

²⁵ UN GENERAL ASSEMBLY. International Convention against the Recruitment, Use, Financing and Training of Mercenaries, A/RES/44/34 (4 December 1989), čl. 1

²⁶ Úmluvu podepsalo 17 států, z nichž pouze sedm ji následně i ratifikovalo (Bělorusko, Kamerun, Itálie, Maledivy, Surinam, Ukrajina a Uruguay). Naproti tomu Německo, jako jediný člen Rady bezpečnosti OSN, je sice signatářem, avšak úmluvu následně neratifikovalo. K 5. srpnu 2015 je tato úmluva závazná pro 33 států, z nichž 26 k úmluvě přistoupilo až dodatečně. Prozatím posledním přistupujícím státem se stala v listopadu 2015 Venezuela. International Convention Against the Recruitment, Use, Financing and Training of

kteréhokoli ze stálých členů Rady bezpečnosti OSN. Navíc nereflektuje vznik nových, korporativních forem privatizovaného vojenského a bezpečnostního sektoru.²⁷

Přelom by mohla přinést Mezinárodní úmluva o regulaci, kontrole a monitoringu soukromých vojenských a bezpečnostních společností, jejíž návrh byl připraven na půdě OSN v roce 2009. V červnu 2005 byla Komise OSN pro lidská práva zřízena Pracovní skupina zabývající se užíváním žoldnéřů jako prostředku k porušování lidských práv a bránění výkonu práva národů na sebeurčení.²⁸ Úkolem této komise bylo mimo jiné monitorovat a zkoumat dopady aktivit soukromých společností nabízejících na mezinárodním trhu vojenskou podporu, poradenství a bezpečnostní služby a na základě svého zkoumání připravit návrh základních mezinárodních zásad, které by podpořily dodržování lidských práv ze strany těchto společností.²⁹

Na rozdíl od dřívějších smluv, jejichž cílem je žoldnéřství zakázat, tato úmluva akceptuje existenci PMSCs jako způsob podnikání podléhající komerčním pravidlům, nicméně vyžadující speciální kontrolu. Návrh smlouvy se vyjadřuje k problematice soukromých agentur a zároveň přichází s následující definicí: „*Soukromá vojenská a bezpečnostní společnost je právnická osoba, která poskytuje za úplatu vojenské a bezpečnostní služby, včetně vyšetřovacích služeb, fyzickými a právnickými osobami.*“³⁰

Návrh bohužel nezískal významnou podporu v mezinárodním prostředí. Některé státy včetně USA a velkého počtu evropských států, se výslovně vyjádřily proti vytváření nové úmluvy. Tyto státy v čele s Británií jako největším poskytovatelem služeb PMSCs v Evropě argumentovaly tím, že nejlepším způsobem regulace je seberegulace v rámci profesní asociace společně s již rozběhnutou tzv. švýcarskou iniciativou, na jejímž základě by měl být vypracován kodex chování PMSCs.³¹

Mercenaries. *United Nations: Treaty Collection* [online] 2015 [cit. 2015-08-05] Dostupné z: https://treaties.un.org/Pages/ViewDetails.aspx?src=TREATY&mtdsg_no=XVIII-6&chapter=18&lang=en

²⁷ BUREŠ, O., NEDVĚDICKÁ, V. Soukromé vojenské společnosti: staronoví aktéři mezinárodní bezpečnosti, s. 27

²⁸ Working Group on the Use of Mercenaries as a Means of Violating Human Rights and Impeding the Exercise of Rights of Peoples to Self-Determination (překlad vlastní)

²⁹ Analysis: New U.N. Draft International Convention On The Regulation, Oversight And Monitoring Of Private Military And Security Companies, *International Government Contractor*, roč. 6, č. 2 [online] September 2009 [cit. 2015-06-27] <http://www.crowell.com/documents/New-UN-Draft-International-Convention-On-The-Regulation-Oversight-And-Monitoring-Of-Private-Military-And-Security-Companies.pdf>

³⁰ UN GENERAL ASSEMBLY. Draft of a possible Convention on Private Military and Security Companies (PMSCs) for consideration and action by the Human Rights Council, A/HRC/WG.10/1/2 (13 April 2011)

³¹ Human Rights Council: little support for proposed convention regulating private security companies. *International Service for Human Rights* [online] 2014-09-23 [cit. 2015-07-11] Dostupné z:

2.2.2 Odlišnost soukromých společností a jejich právní úprava

Pravděpodobně nejzřetelnějším rozdílem mezi moderními soukromými agenturami a tradičními žoldnéři, jejichž činnost spočívala pouze v bojových akcích, zřídka i v krátkodobém vojenském výcviku, je široká škála služeb, kterou tyto společnosti poskytují. Do jejich působnosti spadají mimo jiné i logistické služby, postkonfliktní poradenství, restrukturalizační služby, dlouhodobé ochranné služby, ostraha majetku a další. Nadto je činnost PMSCs motivována a ovlivňována širšími obchodními zájmy, nikoliv pouze vidinou krátkodobého zisku. Dalším z podstatných rozdílů je fakt, že soukromé agentury jsou organizovány s dlouhodobým výhledem, zatímco žoldnéři bývají tradičně rekrutováni ad hoc. V neposlední řadě představují PMSCs hierarchicky organizované právnické osoby, integrované do světového tržního řádu.³²

Zaměstnanci soukromých vojenských a bezpečnostních společností v podstatě operují v legálním vakuu, jelikož nemohou být považováni za žoldnéře ve smyslu výše zmíněných mezinárodních dokumentů, ani je pro účely mezinárodního humanitárního práva nelze ztotožňovat s osobami civilními. Na rozdíl od příslušníků armády státu se nezodpovídají žádným státním institucím a svou činnost vyvíjejí na základě uzavřeného kontraktu, nejsou vázáni přísahou a nepodléhají mezinárodnímu humanitárnímu právu.³³ Nemožnost jasně vymezit právní postavení PMSCs v rámci mezinárodního práva de facto deleguje řešení problémů spojených s jejich činností na národní úroveň. Bohužel, jen málo států má k této otázce dostatečně upravenou legislativu (nejpropracovanější národní regulační rámce využívají USA a JAR³⁴) nebo vytvořený efektivní mechanismus kontroly, aby se tohoto úkolu úspěšně zhostily. Z těchto nedostatků vyvěrá snaha o sjednocení regulace a kontroly na mezinárodní úrovni.³⁵

<http://www.ishr.ch/news/human-rights-council-little-support-proposed-convention-regulating-private-security-companies>

³² ŠMÍD, Tomáš. Hrot kopí a české soukromé vojenské a bezpečnostní společnosti. *Středoevropské politické studie*, roč. 14, č. 4, ISSN 1212-7817 [online] 2012 [cit. 26-06-2015]. Dostupné z: <http://www.cepsr.com/clanek.php?ID=552>

³³ GOMEZ DEL PRADO, Jose L. The Privatization of War: Mercenaries, Private Military and Security Companies (PMSC), *Global Research*, UN Wroking Group on Mercenaries and Global Research [online] 2014-07-01 [cit. 26-06-2015] Dostupné z: <http://www.globalresearch.ca/the-privatization-of-war-mercenaries-private-military-and-security-companies-pmsc/21826>

³⁴ BUREŠ O. Jak regulovat soukromé vojenské společnosti

³⁵ KULÍŠEK, J. Soukromé vojenské společnosti (Nový faktor společného operačního prostředí)

2.3 Typologie soukromých vojenských a bezpečnostních společností

Na základě aktivity, kterou soukromé společnosti vyvíjejí, se obvykle soukromé vojenství rozděluje do tří větví, na soukromé vojenské společnosti (Private Military Companies - PMCs), soukromé bezpečnostní agentury (Private Security Companies - PSCs) a zabezpečující agentury (Non-Lethal Service Providers - NSPs). Poměrně často se lze totiž v literatuře setkat s názorem, že je nezbytné rozlišovat zejména soukromé bezpečnostní agentury od soukromých vojenských s poukazem na to, že jejich činnost je natolik rozdílná a nelze ji bez dalšího považovat za čistě vojenskou, protože její účel směřuje především na ochranu a obranu civilních osob a majetku. Avšak toto klasické dělení bývá opouštěno z důvodu, že právě aktivity PMCs a PSCs se snadno mohou překrývat. Většina PMCs poskytuje klientům služby „pasivnějšího“ charakteru, než je přímá účast v boji. Jedná se především o výcvik a vojenské zpravodajství.³⁶

Tab. 1 Typ soukromého vojenského odvětví

	Zabezpečující agentury	Soukromé bezpečnostní agentury	Soukromé vojenské společnosti
Nabídka poskytovaných služeb	– odminování a likvidace výbušného materiálu – logistika a zásobování – konzultace rizik	– ochrana průmyslových a komerčních center – ochrana objektů poskytujících humanitární pomoc – ochrana velvyslanectví a misí – ochrana důležitých osob – odhalování a vyšetřování trestné činnosti – vyhodnocování a analýza rizik	– vojenský výcvik – vojenské zpravodajství – bojové akce

Zdroj: autorka na základě RICHARDS, A., SMITH, H. Addressing the role of private security companies within sector reform programmes, Safeworld, The Grayston Centre, London, ISBN 1-904833-18-7, s. 3, 9 [online] January 2007 [cit. 2015-07-08] Dostupné z: <http://www.saferworld.org.uk/resources/view-resource/241-addressing-the-role-of-private-security-companies-within-security-sector-reform-programmes>

³⁶ RICHARDS, A., SMITH, H. Addressing the role of private security companies within sector reform programmes, s. 7

2.3.2 Hrot kopí

S nejpoužívanější typologií soukromých vojenských agentur přišel současný americký politolog a odborník na mezinárodní vztahy Peter W. Singer, který používá ve své knize *Corporate Warriors: The Rise of the Privatized Military Industry* k rozdělení soukromého vojenského průmyslu analogii s kopím. Podle Singera existují tři skupiny PMCs, jejichž vzdálenost od bojiště, pomyslného hrotu kopí, se postupně zvyšuje. Jsou jimi zaprvé společnosti poskytující vojenskou podporu, které operují přímo na bojišti a jejichž zaměstnanci se nejvíce blíží klasickým žoldnéřům („Military Provider Companies“), zadruhé vojenské konzultační společnosti zajišťující pro strany konfliktu strategické operační, výcvikové a organizační služby, avšak nečiní tak přímo na bojišti („Military Consulting Companies“) a zatřetí společnosti, které poskytují vojenskou podporu nebojového charakteru, zejména logistiku, technickou podporu a zpravodajské služby, a jsou tak nejvzdálenější pomyslnému hrotu („Military Support Company“).³⁷

První typ společností se skládá z jednotlivců, kteří bravurně ovládají dovednosti nutné pro účast v boji. Často jsou tyto společnosti utvořeny ad hoc, za účelem uspokojení momentální poptávky klientů. Klasickým příkladem agentury z této kategorie je dnes již bývalá jednotka elitních vojáků jihoafrické armády Executive Outcomes, působící v Angole, Kongu a Sierra Leone. V současnosti na trhu působí spíše umírněnější společnosti, z nichž lze uvést agentury Olive, Hart nebo nejznámější Blackwater.

Zaměstnance společností druhého typu tvoří převážně vysloužilí nižší a vyšší důstojníci národních armád, kteří svým klientům předávají zkušenosti v oblasti taktiky, strategického plánování, výbavy, výcviku a rozmístění vojenských sil. Pomáhají jim s osvojováním moderních metod řízení v armádě a s prováděním reforem v bezpečnostních složkách. Patří sem například Military Professional Resources Incorporated³⁸, Armor Group\Defence System Ltd, Janusian Security či The Corps Commissionaires.

Třetí typ se pohybuje na pomezí mezi vojenskou a bezpečnostní společností, jelikož jejich zaměstnanci sice obvykle mají vojenský výcvik, avšak jejich služby jsou využívány

³⁷ SINGER, P. W. *Corporate Warriors: The Rise and Ramifications of the Privatized Military Industry*, *International Security*, roč. 26, č. 3, Winter 2001/2002, ISSN 0162-2889, s. 186-220 [online] 26-03-2001 [cit. 02-07-2015]. Dostupné z: <http://www.brookings.edu/~media/research/files/articles/2002/1/01us-military-singer/20020128.pdf>

³⁸ SINGER, P. W. *Humanitarian Principles, Private Military Agents: Implications of the Privatized Military Industry for the Humanitarian Community*, From Victoria Wheeler and Adele Harmer (eds), *Resetting the Rules of Engagement: Trends and Issues in Military–Humanitarian Relations*, HPG Report 22, February 2006, ISBN 0850037948, s. 67-80

i mimo vojenský sektor. Činnost agentur poskytujících vojenskou podporu nebojového charakteru spočívá v nabourávání do počítačových sítí, přijímání signálů a zpráv, přenosu dat a správě komunikačních kanálů. V ukrajinsko-ruském konfliktu probíhajícím od listopadu 2013, kdy ukrajinský prezident Viktor Janukovyč nečekaně odmítl podepsat připravenou asociační dohodu s EU, sehrál tento typ soukromých agentur významnou roli při odhalování hackerských útoků podporovaných ruskou vládou. Jednalo se o nasazení zákeřného software Snake do ukrajinské počítačové sítě nebo aktivity proruské skupiny CyberBerkut v počítačových sítích Severoatlantické aliance, v systému pro výpočet volebních výsledků na Ukrajině či v mobilních zařízeních delegace Spojených států amerických během návštěvy na Ukrajině. Jako příklad společností poskytujících služby vojenské podpory lze uvést britskou agenturu BAE Systems nebo F-Secure se sídlem ve Finsku.³⁹ Dále zajišťují tyto společnosti ochranu důležitých osob, státníků nebo pracovníků nevládních neziskových organizací (Non-Governmental Organizations - NGOs). Ze svého působení v Kosovu a Rwandě je známá americká organizace Halliburton a její divize Kellogg-Brown & Roots, jež zajišťovala výstavbu a fungování uprchlických táborů v těchto konfliktech.⁴⁰

³⁹ GERTJAN, B. Cyber Operations by Private Actors in the Ukraine-Russia Conflict: From Cyber War to Cyber Security. *ASIL Insight*, roč. 19, č. 1 [online] 07-1-2015 [cit. 2015-06-28] Dostupné z: <http://www.asil.org/insights/volume/19/issue/1/cyber-operations-private-actors-ukraine-russia-conflict-cyber-war-cyber>

⁴⁰ SINGER, P. W. Humanitarian Principles, Private Military Agents, s. 68

3 Dokument z Montreux

Poměrně nedávny pokus sjednocení relevantní úpravy a regulace činnosti soukromých vojenských a bezpečnostních společností představuje tzv. Montreuxský dokument, celým názvem Dokument z Montreux o relevantních mezinárodněprávních závazcích a osvědčených praktikách států v souvislosti s operacemi soukromých vojenských a bezpečnostních společností během ozbrojeného konfliktu.⁴¹ Byl vypracován z důvodu roztroušenosti, v určitých oblastech dokonce neexistence, mezinárodní úpravy na základě iniciativy Mezinárodního výboru Červeného kříže (International Committee of the Red Cross - ICRC) a vlády Švýcarské konfederace. Tento nezávazný dokument identifikuje již platné závazky států v oblasti regulace PMSCs, včetně dosavadních osvědčených praktik států v oblastech, kde je možné ustálenou praxi vypořádat, za účelem řešení komplexu otázek a problémů vyvstávajících z aktivit, ale i samotné existence soukromých agentur, jako specifických aktérů ozbrojených konfliktů.⁴²

Pro účely tohoto dokumentu se soukromými vojenskými a bezpečnostními společnostmi rozumí: „*soukromé podnikatelské organizace, které bez ohledu na svůj název nebo své označení poskytují vojenské a bezpečnostní služby. Vojenské a bezpečnostní služby zahrnují zejména ozbrojené střežení a ochranu osob a objektů, jako jsou dopravní konvoje, budovy a jiná životně důležitá zařízení; obsluhu a údržbu zbraňových systémů; střežení vězňů a věznic; vojenské a bezpečnostní poradenství nebo výcvik místních vojenských sil a příslušníků bezpečnostních složek.*“⁴³ Slovo zejména napovídá, že se nejedná o taxativní výčet vojenských a bezpečnostních služeb s cílem obsáhnout všechny poskytovatele služeb v odvětví. Tvůrci dokumentu se pravděpodobně poučili z neúspěchů svých předchůdců při snaze definovat pojem žoldnéře, jejichž chyby často spočívaly ve snaze co nejvíce konkretizovat tento pojem.

Ačkoliv Dokument z Montreux nevytváří žádné nové právní závazky pro smluvní strany a pouze připomíná a zdůrazňuje ty již existující, stále představuje vůbec první mezinárodní dokument, který se věnuje mezinárodněprávním normám ve vztahu k aktivitám

⁴¹ „The Montreux document on pertinent international legal obligations and good practices for States related to operations of private military and security companies during armed conflict“ (překlad vlastní)

⁴² KULÍŠEK, J. Soukromé vojenské společnosti (Nový faktor společného operačního prostředí)

⁴³ „...private business entities that provide military and/or security services, irrespective of how they describe themselves. Military and security services include, in particular, armed guarding and protection of persons and objects, such as convoys, buildings and other places; maintenance and operation of weapons systems; prisoner detention; and advice to or training of local forces and security personnel“. ICRC. The Montreux Document on Pertinent International Legal Obligations and Good Practices for States Related to Operations of Private Military and Security Companies during Armed Conflict, 2008, předmluva, bod 9

PMSCs. Na tomto základě může být považován za počáteční krok směřující k vytvoření lepšího a efektivnějšího rámce regulace činnosti soukromých agentur v oblastech zmítaných ozbrojenými konflikty.⁴⁴

Konečný cíl dokumentu představuje stav, kdy pouze takové soukromé agentury, které operují v souladu s mezinárodním humanitárním právem a právem lidských práv, mohou nabízet na trhu své služby. Toho má být dosaženo skrze vhodný výcvik zaměstnanců, regulaci interních procedur, včetně odpovědnostního mechanismu, a řádný dohled nad výkonem aktivit PMSCs.⁴⁵

3.1 Proces přijímání

V průběhu tří let byl Dokument připravován na úrovni opakujících se mezivládních setkáních s odborníky. Přestože iniciativa ICRC a švýcarské vlády původně směřovala pouze vůči státům, na vytváření dokumentu se nakonec podíleli nejen jejich představitelé, ale rovněž zástupci odvětví privatizovaného vojenství, konkrétně skupiny The British Association of Private Security Companies a The International Stability Operation Association, a představitelé občanské společnosti.⁴⁶

První jednání odborníků proběhlo pod záštitou Ministerstva zahraničních věcí Švýcarska v Curychu 16. a 17. ledna 2006. Formou workshopu bylo zástupcům států umožněno zúčastnit se neformálního dialogu s představiteli odvětví privatizovaného vojenství za účelem sdílení dosavadních zkušeností a diskuze na téma, jak podpořit dodržování mezinárodního práva při operacích PMSCs. Jejich úkolem bylo dále identifikovat oblasti

⁴⁴ TOUGAS, M. Some Comments and Obseavations on the Montreux Document. *Yearbook of International Humanitarian Law*, roč. 12, December 2009. s. 321-345. ISSN 13891359 [online] 2010 [cit. 2015-07-03] Dostupné z: <http://journals.cambridge.org/action/displayAbstract?fromPage=online&aid=7918836&fileId=S1389135909000129>

⁴⁵ Montreux Document. *Federal Department of Foreign Affairs, FDFA of Switzerland* [online] 2008, 2015-05-06 [cit. 2015-07-06] Dostupné z: <https://www.eda.admin.ch/eda/en/fdfa/foreign-policy/international-law/international-humanitarian-law/private-military-security-companies/montreux-document.html>

⁴⁶ TOUGAS, M. tamtéž

a otázky, jež je třeba na mezinárodní úrovni upravit, v návaznosti na čtyři cíle⁴⁷ stanovené v iniciativě vypracované Švýcarskou konfederací ve spolupráci s ICRC.⁴⁸

Druhé jednání se konalo ve švýcarském Montreux 13. a 14. listopadu 2006 a neslo se v obdobném duchu. Největším přínosem bylo rozdělení států na ty, které využívají služeb soukromých vojenských a bezpečnostních společností („Contracting States“), na státy, na jejichž území tyto společnosti operují („Territorial States“), a na státy, kde jsou tyto společnosti registrovány („Home States“). Pro každou skupinu byly následně identifikovány platné mezinárodněprávní závazky. Rovněž se diskutovaly praktické kroky, které státy mají učinit, aby zajistily dodržování mezinárodního práva, nebo povinnost získání licence soukromou firmou před tím, než nabídne své služby na trhu.⁴⁹

Od října do prosince 2007 svolaly Švýcarsko s ICRC ve spolupráci s Mezinárodním institutem míru a Ženevským centrem pro demokratickou kontrolu ozbrojených sil čtyři neformální porady s odborníky za účelem konzultace připravovaného návrhu dokumentu. Na základě jejich doporučení byl návrh modifikován, aby byl stranám předložen na třetím oficiálním jednání, probíhajícím 14. až 16. dubna v Montreux. Třetího kola vyjednávání se zúčastnili i experti z Ruské federace, která však nakonec Montreuxský Dokument nepodepsala. V průběhu jednání byla do hloubky diskutována ustanovení připravovaného návrhu textu o relevantních právních závazcích, jakož i na osvědčené praxi s cílem určit, kde již platná úprava existuje a kde je naopak třeba ji přijmout. Zúčastnění odborníci se shodli na tom, že připravovaný dokument může být přijat na následujícím jednání za předpokladu, že budou do textu inkorporovány navrhované změny.⁵⁰

⁴⁷ 1. přispět k mezivládní diskuzi o otázkách vyvstávajících z využívání služeb PMSCs; 2. potvrdit a objasnit již existující závazky států a ostatních aktérů vyplývajících z mezinárodního práva, zejména pak humanitárního a práva lidských práv; 3. zjišťovat a vytvářet alternativy a regulační modely, stejně jako jiná vhodná opatření na národní, regionální a internacionální úrovni; 4. na základě již přijatých závazků vytvářet doporučení a instrukce pro státy, aby snadněji dostály své povinnosti dodržovat a zaručovat dodržování mezinárodního humanitárního práva a práva lidských práv, včetně právních norem přijatých na národní a regionální úrovni.

⁴⁸ FDFA Directorate of International Law. Workshop of Governmental Experts and Industry Representatives on Private Military / Security Companies: Summary of the Chair, 16-17 January 2006, Zurich [online] 2006-09-01 [cit. 2015-07-04] Dostupné z: https://www.eda.admin.ch/content/dam/eda/en/documents/topics/Chairs-summary-montreux-1st-meeting-2006_en.pdf

⁴⁹ FDFA Directorate of International Law. Expert Meeting of Governmental and Other Experts on Private Military and Security Companies: Chair's Summary, 13-14 November 2006, Montreux [online] 2007-07-22 [cit. 2015-07-04] Dostupné z: https://www.eda.admin.ch/content/dam/eda/en/documents/topics/Chairs-summary-montreux-2nd-meeting-2006_en.pdf

⁵⁰ FDFA Directorate of International Law. Third Meeting of Governmental and Other Experts on Private Military and Security Companies: Chair's Summary, 14-16 April 2007, Montreux [online] 2007 [cit. 2015-07-04] Dostupné z: https://www.eda.admin.ch/content/dam/eda/en/documents/topics/Chairs-summary-montreux-3d-meeting-2008_en.pdf

3.2 Zúčastněné strany

Na tomto základě byl upravený text předán zástupcům smluvních stran k písemné konzultaci týkající se jeho obsahu i struktury. Následně jim byla na čtvrtém jednání konaném 15. až 17. září v Montreux předložena ke schválení jeho definitivní verze. Dokument byl přijat 17. září 2008 konsenzem 17 smluvních stran, jmenovitě se jedná o Afghánistán, Angolu, Austrálii, Rakousko, Kanadu, Čínu, Francii, Německo, Irák, Polsko, Sierru Leone, Jihoafrickou republiku, Švédsko, Švýcarsko, Velkou Británii, Ukrajinu a Spojené státy americké. Většina těchto zemí je s činností soukromých společností úzce propojena, a to buď jako jejich působiště (nechvalně proslulé aktivity PMSCs ve válkách v Afghánistánu či Iráku byly jedním ze stimulů mezinárodní regulace), nebo jejich sídla (odvětví privatizovaného vojenství je nejrozsáhlejší v angloamerickém světě).⁵¹

Možnost připojit se k tomuto mezinárodnímu instrumentu náleží všem státům i mezinárodním organizacím, což deklaruje Dokument ve své předmluvě. „*Státy, které se dokumentu účastní, vyzývají ostatní státy a mezinárodní organizace, aby vyjádřily svou podporu tomuto dokumentu vůči Federálnímu ministerstvu zahraničních věcí Švýcarska*“.⁵² Do 1. července 2015 již Montreuxský Dokument podepsalo 52 suverénních států a 3 mezinárodní organizace, z nichž první se zapojila Evropská Unie 27. července 2012, následovala Organizace pro bezpečnost a spolupráci v Evropě a jako prozatím poslední Severoatlantická aliance. Dne 14. listopadu 2013 se k tomuto dokumentu připojila i Česká republika jako 48. signatářský stát.⁵³

⁵¹ Participating States of the Montreux Document. *Federal Department of Foreign Affairs FDFA of Switzerland* [online] 2008, 2015-04-08 [cit. 2015-07-06] Dostupné z: <https://www.eda.admin.ch/eda/en/fdfa/foreign-policy/international-law/international-humanitarian-law/private-military-security-companies/participating-states.html>

⁵² „The participating States invite other States and international organisations to communicate their support for this document to the Federal Department of Foreign Affairs of Switzerland.“ ICRC. The Montreux Document, předmluva

⁵³ Participating States of the Montreux Document. *Federal Department of Foreign Affairs FDFA of Switzerland* [online] 2008, 2015-04-08 [cit. 2015-07-06] Dostupné z: <https://www.eda.admin.ch/eda/en/fdfa/foreign-policy/international-law/international-humanitarian-law/private-military-security-companies/participating-states.html>

Tab. 2 Smluvní strany Dokumentu z Montreux

17 původních států, které dokument přijaly 17. září 2008				
1. Afghánistán	2. Angola	3. Austrálie	4. Rakousko	5. Kanada
6. Čína	7. Francie	8. Německo	9. Irák	10. Polsko
11. Sierra Leone	12. JAR	13. Švédsko	14. Švýcarsko	15. Velká Británie
16. Ukrajina	17. USA			
Ostatní signatářské státy				
18. Bývalá jugoslávská republika Makedonie 3. února 2009	19. Ekvádor 12. února 2009	20. Albánie 17. února 2009	21. Nizozemsko 20. února 2009	22. Bosna a Hercegovina 9. března 2009
23. Řecko 13. března 2009	24. Portugalsko 27. března 2009	25. Chile 6. dubna 2009	26. Uruguay 22. dubna 2009	27. Lichtenštejnsko 27. dubna 2009
28. Katar 30. dubna 2009	29. Jordánsko 18. května 2009	30. Španělsko 20. května 2009	31. Itálie 15. června 2009	32. Uganda 23. července 2009
33. Kypr 29. září 2009	34. Gruzie 22. října 2009	36. Dánsko 9. srpna 2010	36. Maďarsko 1. února 2011	37. Kostarika 25. října 2010
38. Finsko 25. listopadu 2011	39. Belgie 28. února 2012	40. Norsko 8. června 2012	41. Litva 13. června 2012	42. Slovinsko 24. června 2012
43. Island 22. října 2012	44. Bulharsko 8. ledna 2013	45. Kuvajt 2. května 2013	46. Chorvatsko 22. května 2013	47. Nový Zéland 14. října 2013
48. Česká republika 14. listopadu 2013	49. Lucembursko 27. listopadu 2013	50. Japonsko 6. června 2014	51. Irsko 13. listopadu 2014	52. Monako 4. dubna 2015
Zúčastněné mezinárodní organizace				
1. EU 27. července 2012	2. OBSE 21. listopadu 2013	3. NATO 6. prosince 2013		

Zdroj: autorka na základě Participating States of the Montreux Document. *Federal Department of Foreign Affairs FDFA of Switzerland* [online] 2008, 2015-04-08 [cit. 2015-07-06] Dostupné z: <https://www.eda.admin.ch/eda/en/fdfa/foreign-policy/international-law/international-humanitarian-law/private-military-security-companies/participating-states.html>

3.3 Struktura a obsah dokumentu

Montreuxský dokument je komplexní instrument, který zahrnuje rozličné oblasti mezinárodního práva. Skládá se ze dvou částí, přičemž v první z nich jsou rekapitulována relevantní ustanovení mezinárodního humanitárního práva a práva lidských práv vztahující se na činnost PMSCs, dále otázka přičitatelnosti jednání soukromých osob signatářským státům založená mezinárodním obyčejovým právem nebo problematika odpovědnosti soukromých společností a jejich zaměstnanců, zejména pak nadřízených. Naproti tomu druhá část obsahuje osvědčené praktiky států v oblasti regulace PMSCs, zbraňových systémů a ozbrojených služeb. Těmito ustanoveními autoři dokumentu usilují o zavedení transparentního režimu podmínek pro získávání licencí a uplatňování opatření, která umožní řádný dohled nad soukromými společnostmi jako plnohodnotnými aktéry ozbrojených konfliktů.⁵⁴

Přestože Dokument jako celek má povahu soft law, a není tedy pro signatáře právně závazný, ustanovení rekapitulující a vyjasňující hard law normy mezinárodního humanitárního práva a práva lidských práv vztahující se k aktivitám PMSCs musí být ze své povahy pro státy závazné. Naopak tzv. osvědčené praktiky představují pouze doporučení, za jejichž nedodržení nelze vyvozovat odpovědnost sankční povahy.⁵⁵

3.3.1 Platné mezinárodněprávní závazky států

Již v samotném úvodu první části Montreuxského Dokumentu je znovu připomenuta jeho nezávazná povaha s cílem rekapitulace již existujících povinností vyplývajících z mezinárodního práva. Většina ustanovení této části se dotýká závazků států. Signatářské státy jsou pro účely dokumentu rozděleny na 4 skupiny, contracting, territorial, home a všechny ostatní (vysvětleno výše), přičemž každé z těchto skupin jsou věnována samostatná ustanovení dokumentu, jež obsahují normy mezinárodního práva s relevancí právě pro tyto státy, ačkoliv některé články jsou pro všechny skupiny totožné.

⁵⁴ CORDESMAN, A. H. Private Security Forces in Afghanistan and Iraq: The Potential Impact of the Montreux Document. *Centre for Strategic and International Studies* [online] 2010-17-11 [cit. 2015-07-06] Dostupné z: <http://csis.org/publication/private-security-forces-afghanistan-and-iraq-potential-impact-montreux-document>

⁵⁵ SPEARIN, C. What Montreux Document Means: Canada and the New Regulation of the International Private Military and Security Industry. *Canadian Foreign Policy*, roč. 16, č. 1, Spring 2010, ISSN 2157-0817, s. 1-1 [online] 2011-08-30 [cit. 2015-07-04] Dostupné z: <http://search.proquest.com/docview/887543783?accountid=17203>

Všechny státy bez rozdílu například nesou odpovědnost za dodržování mezinárodního práva lidských práv, včetně přijímání zákonů a dalších nutných opatření pro efektivní realizaci svých závazků v této oblasti. Stejně tak musí každý stát vytvořit legislativu, zaručující účinné trestněprávní sankce pro osoby, jež se dopustily nebo nařídily jinému závažné porušení Ženevských úmluv, případně Dodatkového protokolu I. Mimo to jsou státy povinny takové osoby stíhat a soudit před svými soudy bez ohledu na jejich národnost.⁵⁶

Autorka Marie-Louise Tougas ve svém článku *Some Comments and Observations on Montreux Document*, rozděluje ustanovení o existujících závazcích států do čtyř skupin, kterými jsou mezinárodní humanitární právo, právo lidských práv, odpovědnost státu a nápravná opatření. Státy jsou povinny zajistit respektování MHP soukromými společnostmi, s nimiž uzavírají smlouvy (platí pro contracting states), jež operují na jejich území (territorial states) nebo mají sídlo na jejich území (home states), prostřednictvím šíření pravidel MHP, prevencí a potlačováním porušování těchto pravidel.⁵⁷ Všechny ostatní státy, aniž by je s PMSCs pojil přímý vztah, mají obecnou povinnost zajistit dodržování pravidel mezinárodního humanitárního práva v souladu s článkem 1 Ženevských úmluv, podle kterého se Vysoké smluvní strany zavazují „že za všech okolností budou zachovávat tuto úmluvu a zajistí její zachování“.⁵⁸ Mezinárodní humanitární právo se za ozbrojeného konfliktu uplatní ve vztahu k právu lidských práv jako *lex specialis*.⁵⁹

Přestože smluvní povaha vzájemného vztahu mezi státem a PMSCs, jejichž služeb využívá, sama o sobě odpovědnost nezakládá, v případech, kdy je jednání soukromých agentur nebo jejich zaměstnanců přičitatelné státu, bude tento stát na základě pravidel o odpovědnosti států odpovídat za porušení mezinárodního práva soukromou agenturou i jejím personálem. Zejména se jedná o situace, kdy jsou zaměstnanci PMSCs začleněni do pravidelných ozbrojených sil v souladu s národním právem, jejich velení je odpovědné státu, jsou zmocněni k výkonu vládní autority a činu se dopustí v souvislosti s tímto výkonem nebo jednají na základě pokynu, příkazu nebo pod kontrolou státu.⁶⁰ Na přičitatelné porušení mezinárodního práva navazuje povinnost státu nahradit újmu, která tímto porušením vznikla.

⁵⁶ ICRC. The Montreux Document

⁵⁷ TOUGAS, M. *Some Comments and Observations on the Montreux Document*

⁵⁸ Ženevské úmluvy, v ČR vyhlášeny jako vyhláška ministra zahraničních věcí č. 65/1954 Sb. o Ženevských úmluvách ze dne 12. srpna 1949 na ochranu obětí války

⁵⁹ ICJ. *Legality of the Threat or Use of Nuclear Weapons*, Advisory Opinion z 8. června 1996, I.C.J. Reports 1996, ISBN 92-1-070743-5, čl. 25 [online] 1996 [cit. 2015-06-26] Dostupné z: <http://www.icj-cij.org/docket/files/95/7495.pdf>

⁶⁰ ICRC. The Montreux Document, část 1, čl. 7

Tato povinnost je obsažena v mnoha mezinárodněprávních dokumentech a považuje se rovněž za součást obyčejového práva.⁶¹

Následující oddíl dokumentu se věnuje postavení a povinnostem soukromých agentur a jejich personálu. Stejně jako všechny soukromé osoby jsou PMSCs povinny dodržovat vnitrostátní právo států, kde vykonávají svou činnost, případně právo státu, v němž sídlí. Dokument ukládá soukromým společnostem a jejich zaměstnancům dodržovat MHP a právo lidských práv v rozsahu, který je jim uložen vnitrostátním právem. Mezinárodní právo se totiž nevztahuje bez dalšího na fyzické a právnické osoby, ale pouze na státy. Nicméně soukromé agentury a jednotlivci, kteří pro ně pracují, musí dodržovat takové normy MHP a práva lidských práv, která jsou jim uložena národním právem státu.⁶² Zvláštní část je věnována problematice odpovědnosti nadřízených osob, které odpovídají za porušení MHP svými podřízenými z důvodu nedostatečného dohledu nad jejich činností.⁶³

3.3.2 Osvědčené praktiky

Druhá polovina dokumentu se věnuje osvědčeným praktikám států v oblasti regulace PMSCs. Jedná se o 73 nezávazných doporučení a vodítek k zajištění dodržování mezinárodního humanitárního práva a práva lidských práv soukromými společnostmi v zónách ozbrojených konfliktů. V úvodu je zdůrazněn fakt, že výčet těchto osvědčených praktik není konečný, a že ne každý stát je schopen všechny z vyjmenovaných praktik aplikovat na své vztahy k PMSCs, ať už se jedná o contracting, territorial, home nebo ostatní státy. Je právem státu, aby zvážil, zda je v určité situaci vhodné řídit se osvědčenou praxí či nikoliv.⁶⁴ V pravomoci státu je rovněž rozhodnout, které činnosti deleguje na PMSCs a které nikoli, přičemž má například zvážit, zda přenos určité činnosti vyvolá či nikoliv přímou účast zaměstnanců soukromých agentur v bojích. Přestože dokument hovoří o osvědčených praktikách států, není vyloučeno, aby se podle nich řídili i ostatní klienti soukromých agentur, zejména neziskové nevládní organizace působící v konfliktních regionech.⁶⁵

Podrobná pravidla v druhé části dokumentu se týkají procesu (požadavky transparentnosti a dohledu) a kritérií volby poskytovatelů soukromých vojenských služeb

⁶¹ TOUGAS, M. Some Comments and Observations on the Montreux Document

⁶² ICRC. The Montreux Document, část 1, čl. 22, 23

⁶³ tamtéž, část 1, čl. 27

⁶⁴ tamtéž, část 2, introduction

⁶⁵ TOUGAS, M. tamtéž

a jejich autorizace k provádění těchto služeb. Státy mají vybírat PMSCs, s nimiž uzavírají smlouvy, podle kritérií, která zahrnují indikátory kvality (tím je myšleno zajištění dodržování mezinárodního i vnitrostátního práva), nikoli pouze dle ceny poskytovaných služeb. Zásadní překážkou pro ty, kdo se snaží zlepšit kvalitu a otázku etiky v odvětví privatizovaného vojenství, je totiž realita, v níž si klienti, a to jak státy, tak NGOs, často najímají toho, kdo nabídne nejnižší cenu svých služeb, aniž by zohledňovali etické pozadí chování poskytovatele. Tento přístup klientů подрývá snahu PMSCs a odrazuje průmysl od zlepšování kvality služeb.⁶⁶

Při volbě poskytovatele služeb má stát zvažovat zejména chování agentury a jejich zaměstnanců. Zda nevedlo ke spáchání závažných trestných činů jako například organizovaný zločin, násilné trestné činy, trestné činy sexuální povahy, porušování MHP, podplácení nebo korupce. Dále má vzít v úvahu finanční možnosti soukromé agentury pro případ, že by z jejího jednání vyvstala povinnost nahradit vzniklou újmu, řádný výcvik a vzdělávání zaměstnanců o relevantních ustanoveních mezinárodního práva, péči o zaměstnance, její soulad s pracovním právem toho kterého státu atd.⁶⁷

Pro každou skupinu států jsou na závěr obsažena poučení, jak monitorovat dodržování mezinárodněprávních závazků soukromými společnostmi a jak zajistit jejich odpovědnost v případě porušení těchto závazků. Všechny státy mohou vykonávat trestní jurisdikci vůči PMSCs a jejich personálu pro porušení MHP a práva lidských práv na svém území. Contracting states a home states mají navíc nad trestnými činy spáchanými společnostmi, s nimiž jsou spojeny, jurisdikci extraterritoriální. Nadto mají zajistit, že vyšetřování těchto činů bude probíhat nezáujatě a řádně a že podezřelému nebude udělena imunita, ať jsou jeho postavení nebo funkce jakékoli. Vedle trestněprávních sankcí bude vítáno i vytvoření odpovědnostních mechanismů za nezákonné jednání PMSCs mimo rámec trestního práva. Může se jednat o smluvní sankce, předání záležitosti orgánu způsobilému řešit tyto otázky, civilní odpovědnost, jejíž podstatou je poskytnutí reparace poškozeným.⁶⁸

⁶⁶ BROOKS, D. Success at Montreux: Progress on the Swiss Initiative. *Journal of International Peace Operations*, roč. 5, č. 1, July/August 2009, ISSN 19338198, s. 4-6 [online] 2009 [cit. 2015-07-04] Dostupné z: <http://search.proquest.com/docview/219296598?accountid=17203>

⁶⁷ ICRC. The Montreux Document, část 2, čl. 6-13, 67

⁶⁸ tamtéž, část 2, čl. 68 - 73

Obecně druhá část dokumentu z Montreux poskytuje státům návody na základě osvědčené praxe, jejichž dodržování a aplikace povede k vyššímu standardu péče o dodržování mezinárodního humanitárního práva a práva lidských práv jak ze strany států, tak ze strany aktérů působících v odvětví privatizovaného vojenství.⁶⁹

⁶⁹ TOUGAS, M. Some Comments and Obseervations on the Montreux Document

4 Mezinárodní kodex chování a mechanismus dohledu

V návaznosti na Dokument z Montreux byl stále v rámci tzv. švýcarské iniciativy, jejímž cílem je přimět PMSCs dodržovat mezinárodní právo, vypracován Mezinárodní kodex chování soukromých vojenských a bezpečnostních služeb (International Code of Conduct - ICoC). Byl podepsán 9. listopadu 2010 v Ženevě 58 společnostmi a jeho úkolem je vyplnit mezery v efektivním dohledu a regulaci soukromého vojenského sektoru stanovením jasných pravidel pro PMSCs a zároveň vytvořením dohledového a odpovědnostního rámce za účelem zajištění chování soukromých agentur v souladu s těmito standardy.⁷⁰

Stejně jako Dokument z Montreux nevytváří Kodex chování PMSCs nové právní závazky a je založen na již existujících mezinárodních úmluvách a praktikách, jež se v minulosti projevily jako osvědčené. Na rozdíl od předchozích dokumentů věnujících se činnosti PMSCs však rozšiřuje ICoC své pole působnosti i na situace, které striktním výkladem nespádají pod formální definici ozbrojeného konfliktu.⁷¹

K tomuto nestátnímu mechanismu se mohou připojit pouze soukromé vojenské a bezpečnostní služby. Přihlásí se tak k odpovědnosti za dodržování mezinárodního humanitárního práva a respektování lidských práv v souladu s principy Dokumentu z Montreux, které jsou v kodexu podrobněji rozpracovány.⁷² Do září 2013, kdy vznikla Asociace ICoC, se k dokumentu přihlásilo 708 soukromých agentur.⁷³ Jejich počet od srpna 2013 zůstává konstantní, jelikož od té doby již společnosti nemohou svůj podpis ke Kodexu připojit. Namísto toho jsou agentury, jež mají zájem zavázat se k dodržování zásad obsažených v Kodexu, podněcovány k získání členství v Asociaci ICoC.⁷⁴

⁷⁰ BUZATU, A. The ICoC: An industry-led, multi-stakeholder initiative. *Journal of International Peace Operations*, January-February 2011, roč. 6, č. 4, ISSN 19338198, s. 9-10 [online] 2011 [cit. 2015-07-04] Dostupné z: http://issuu.com/ipoa/docs/jipo_v6_n4/14

⁷¹ MAYER C. C. What the ICoC is Not. *Journal of International Peace Operations*, January-February 2011, roč. 6, č. 4, ISSN 19338198, s. 14-16 [online] 2011 [cit. 2015-07-05]. Dostupné z: http://issuu.com/ipoa/docs/jipo_v6_n4/14

⁷² Soukromé vojenské a bezpečnostní společnosti. *Český červený kříž: Oficiální stránky Českého červeného kříže* [online] 2014 [cit. 2015-07-04] Dostupné z: http://www.cervenykruz.eu/cz/nsmhp_svbs.aspx

⁷³ History. *ICoC Association* [online]. 2014 [cit. 2015-07-13] Dostupné z: <http://icoca.ch/en/history>

⁷⁴ ICOC ASSOCIATION. Core Documents, Frequently Asked Questions, Membership Requirements [online] August 2014 [cit. 2015-07-16] Dostupné z: <http://icoca.ch/sites/default/files/resources/ICoCA%20Brochure-OnlineDesigned.pdf>

4.1 Seberegulace

V rámci snahy o seberegulaci se lze s obdobnými kodexy chování a etickými kodexy setkat i v jiných odvětvích, nikoli pouze u soukromého vojenství. Obecně kodexy chování obsahují takové firemní povinnosti, kterýchž dodržování se firmy v odvětví zavazují dobrovolně a které primárně nejsou součástí hlavní činnosti společnosti. Normy v nich obsažené představují jakousi nadstavbu nad základními právními povinnostmi bezpodmínečně závaznými pro společnosti již z titulu jejich existence na trhu a slouží jako měřítko pro jejich podnikatelské aktivity. Z firemního hlediska se řadí tyto kodexy do oblasti public relations, řízení rizik a sociální odpovědnosti firem.⁷⁵

Často konzultovaným příkladem společnosti, u níž seberegulace hraje důležitou roli, je firma Nike, Inc. Její soukromý etický kodex *Inside the Lines* směřuje vůči zaměstnancům společnosti a upravuje jejich jednání se zákazníky, etické chování v rámci firmy, standard bezpečnosti produktů, soulad výrobků s právními normami, pravidla férové hospodářské soutěže a využívání zdrojů pro ekonomickou aktivitu společnosti. Zaměstnanci pravidelně každý rok potvrzují, že se se s obsahem kodexu seznámili a berou na vědomí povinnost jednat v souladu s ním. Společnost navíc zřídila systém *AlertLine* sloužící k informování o domnělém porušování kodexu.⁷⁶

4.1.1 Seberegulace soukromých vojenských a bezpečnostních společností

Mezinárodní kodex chování soukromých vojenských a bezpečnostních služeb představuje formu seberegulace PMSCs, která je společně s národní a mezinárodní legislativou (např. Dokument z Montreux, návrh Mezinárodní úmluvy o regulaci, kontrole a monitoringu soukromých vojenských a bezpečnostních společností) jedním z možných způsobů, jak zajistit dodržování mezinárodního humanitárního práva a práva lidských práv soukromými agenturami při výkonu jejich činnosti. Nicméně od ostatních forem regulace se liší povahou sankcí za porušování závazků vyplývajících z podpisu ICoC.

⁷⁵ ROSEMAN, N. *Code of Conduct: Tool for Self-Regulation for Private Military and Security Companies*, DCAF *Occasional Papers* n. 15, ISBN 978-92-9222-090-7 [online] 2008 [cit. 2015-07-02] Dostupné z: <http://dcaf.ch/Publications/Code-of-Conduct-Tool-for-Self-Regulation-for-Private-Military-and-Security-Companies>

⁷⁶ NIKE, Inc. *Inside the Lines: The Nike Code of Ethics*, 2011 [online] 2011 [cit. 2015-08-06] Dostupné z: <http://nike.q4web.com/files/2011%20Inside%20the%20Lines%20online%20booklet%20FINAL%2011-10-26.pdf>

Zatímco sankční mechanismy porušování národních a mezinárodních právních norem bývají často složité a zdlouhavé a navíc u tak rychle se rozvíjejícího odvětví, jakým bezpochyby je privatizované vojenství, nemusí odpovídat nejnovějšímu vývoji, správně nastavená seberegulace by mohla působit efektivně v reálném časovém horizontu a reagovat na aktuální výzvy.⁷⁷ Účast soukromých agentur v ICoC má totiž povahu členství v klubu, kdy hlavním trestem za porušování pravidel je vyloučení z tohoto klubu, jehož důsledkem by měl být neblahý dopad na schopnost soukromé agentury získávat další zakázky.⁷⁸

Ve snaze regulovat soukromé vojenské společnosti na mezinárodní úrovni lze tedy vypožorovat napětí mezi dvěma přístupy. Tím, který je založen na podpoře států a usiluje o regulaci skrze systém hard law závazků vyplývajících z rozličných dokumentů mezinárodního práva, a tím, jehož subjekty jsou samotné soukromé agentury jako zástupci specifického odvětví služeb, jehož úsilí směřuje k postupné harmonizaci napříč jurisdikcemi států za účelem snížení transakčních nákladů a zajištění přílivu investic do odvětví.⁷⁹

Ačkoliv představuje ICoC nástroj seberegulace, neznamená to, že by se na jeho vytváření podílely pouze soukromé vojenské a bezpečnostní společnosti. Naopak je výsledkem společného úsilí zainteresovaných skupin subjektů, na něž má činnost PMSCs dopad, v jejichž čele opravdu stojí soukromé agentury. V lednu 2009 započala série workshopů, aby zástupci všech zúčastněných skupin mohli vyjádřit své zájmy a potřeby v souvislosti s regulací PMSCs. Diskuze se zúčastnili zástupci odvětví, organizací zabývajících se ochranou lidských práv, nadnárodních korporací, akademiků a jiných právních expertů, států a obecně klientů soukromých společností. Každý vyjádřil svůj pohled na otázku, s jakými výzvami se potýká efektivní dohled a uplatňování odpovědnosti soukromých agentur, stejně jako návrhy, jak těmto výzvám čelit. Výstupem těchto workshopů byl návrh Mezinárodního kodexu chování soukromých vojenských a bezpečnostních služeb.⁸⁰

Jeho snahou není nahrazení národních regulačních mechanismů. Kodex by měl působit spíše jako doplněk v oblastech, v nichž nedostačuje národní legislativa. Povinnost soukromých společností řídit se relevantními normami národního a mezinárodního práva

⁷⁷ BUREŠ O. Jak regulovat soukromé vojenské společnosti

⁷⁸ SIMM G. *Sex in Peace Operations*, Cambridge UK: Cambridge University Press, 2013, ISBN 9781107536289, s. 99

⁷⁹ COKAYNE J. *Regulating Private Military and Security Companies: The Content, Negotiations, Weaknesses and Promise of the Montreux Document*, *Journal of Conflict and Security Law*, roč. 13, č. 3, ISSN 1467-7954, s. 401-428 [online] 2009 [cit. 2015-07-12] Dostupné z: <http://jcs.oxfordjournals.org/content/13/3/401.full>

⁸⁰ BUZATU, A. *The ICoC: An industry-led, multi-stakeholder initiative*

je v Kodexu explicitně obsažena.⁸¹ Typicky je v mnoha zemích včetně USA vynucování národních právních norem znesnadněno nedostatkem zřetelných objektivně měřitelných kritérií, jimiž by byla činnost PMSCs posuzována. Takové standardy, nyní již obsažené v ICoC, mohou nově klienti soukromých agentur inkorporovat do uzavíraných smluv. Na jejich porušení se pak jako na klasická smluvní ustanovení bude závazně vztahovat smluvní, přestupkové i trestní právo včetně mechanismů vynutitelnosti před národními soudy.⁸²

4.2 Obsah Kodexu

Kodex obsahuje důležitá ustanovení o řádném použití síly jako prostředku, jehož tradičně mohou využívat pouze státy. V souvislosti s legalitou použití síly ze strany zaměstnanců PMSCs opět vyvstává problém jejich povahy jako kombatantů nebo nekombatantů ve smyslu mezinárodního humanitárního práva. ICoC je řadí do kategorie nekombatantů, přičemž použití síly ze strany těchto osob klasifikuje jako výkon práva na individuální sebeobranu nebo nutné obrany třetí osoby nacházející se v bezprostředním nebezpečí smrti nebo vážného ublížení na zdraví, například v případě pokusu o vraždu, ozbrojenou loupež nebo napadení.⁸³

Následující ustanovení ICoC zakazují určité aktivity, zejména mučení, diskriminaci, otroctví, nucenou a dětskou práci, obchodování s lidmi, což je v současnosti jeden z nejpálčivějších problémů mezinárodního společenství. Dále stanoví zásady interního řízení, jež by měly napomoci zajistit, aby i zaměstnanci, nikoli pouze soukromé agentury jako celky, dodržovali kodex. Tento cíl vyžaduje zavedení určitých osvědčených praktik pro nábor a výcvik zaměstnanců a také ustavení mechanismu reportování a dohledu.⁸⁴

V současnosti ustanovení ICoC nepokrývají poskytování služeb soukromých společností na volném moři. Odstavec 13 sice deklaruje, že se Kodex uplatní na aktivity PMSCs poskytující služby v tzv. „complex environments“, avšak definice tohoto pojmu, záměrně či nikoliv, vylučuje z působnosti dokumentu volné moře. Zahrnuje totiž *„oblasti, které právě prochází nebo se dostávají z období nepokojů a nestability, ať už způsobených*

⁸¹ International Code of Conduct for Private Security Service Providers, 2010, čl. 6

⁸² MAYER C. C. What the ICoC is Not

⁸³ International Code of Conduct for Private Security Service Providers, čl. 31

⁸⁴ International Code of Conduct. *Federal Department of Foreign Affairs FDFA of Switzerland* [online] 2010, 2014-09-04 [cit. 2015-07-11] Dostupné z: <https://www.eda.admin.ch/eda/en/fdfa/foreign-policy/international-law/international-humanitarian-law/private-military-security-companies/international-code-conduct.html>

*přírodní katastrofou nebo ozbrojeným konfliktem, v nichž je vláda práva citelně podlomena a v nichž schopnost státu tuto situaci zvládnout je snížena, omezena, či zde vůbec neexistuje“.*⁸⁵ Tato definice předpokládá, že se aktivity PMSCs odehrávají na území podléhajícími teritoriální autoritě suverénního státu. A contrario lze dovodit, že volné moře, které netvoří součást území žádného státu, nespadá pod regulaci zavedenou Kodexem. Operace soukromých agentur na moři mají z tohoto důvodu nejasné a matoucí postavení. Částečně se odehrávají v teritoriálních vodách států spadajících do „complex environment“, tak jak je vymezuje ICoC, a částečně na volném moři mimo tento regulační rámec.⁸⁶

Z Kodexu vyplývá, že signatářské společnosti ho považují za první krok rozsáhlejší iniciativy, jejímž cílem je dosáhnout lepšího řízení, dodržování mezinárodního práva a odpovědnosti za jeho porušení. Vědomy si toho, že je třeba vyvinout další úsilí k uskutečňování zásad obsažených v Kodexu, zavázaly se tyto společnosti nadále spolupracovat se státy, ostatními klienty a dalšími dotčenými skupinami, například zvážit vytvoření dodatečných zásad pro služby charakterem příbuzné, jako jsou ty poskytované na moři.⁸⁷

Dokument stanovil horizont 18 měsíců od schválení Kodexu (9.11.2010) k zavedení objektivních a měřitelných standardů pro poskytování bezpečnostních služeb a zřízení vnějšího nezávislého mechanismu pro účinné řízení a dohled nad aktivitami PMSCs. Součástí tohoto mechanismu by mělo být udílení osvědčení o dodržování zásad obsažených a vyplývajících z Kodexu, systém prověrek a monitoringu práce soukromých společností v terénu, včetně reportování o domnělém porušování Kodexu.⁸⁸

S tímto záměrem byla vytvořena dočasná devítičlenná Řídící komise a tři pracovní skupiny složené z představitelů tří zainteresovaných stran, tedy států, občanské společnosti a PMSCs, za účelem vytvoření dohledových institucí a odpovědnostního mechanismu.⁸⁹ Spojení těchto tří stran u jednacího stolu Řídící komise a pracovních skupin představuje nebyvalou spolupráci mezi těmito odlišnými skupinami. Na základě vleklých jednání a diskuzí dospěli zástupci států, občanské společnosti a soukromých agentur k výsledku

⁸⁵ „any areas experiencing or recovering from unrest or instability, whether due to natural disasters or armed conflicts, where the rule of law has been substantially undermined, and in which the capacity of the state authority to handle the situation is diminished, limited, or non-existent“ International Code of Conduct for Private Security Service Providers, Definitions (překlad vlastní)

⁸⁶ RALBY, I. M. Maritime Security and the ICoC. *Journal of International Peace Operation*, November-December 2011, roč. 7, č. 3, ISSN 19338198, s. 14-16 [online] 2011 [cit. 2015-07-12] Dostupné z: http://issuu.com/ipoa/docs/journal_v7_n3/16

⁸⁷ MAYER C. C. What the ICoC is Not

⁸⁸ International Code of Conduct for Private Security Service Providers, čl. 7

⁸⁹ MAYER C. C. tamtéž

v podobě návrhu Charty mechanismu dohledu pro Mezinárodní kodex chování soukromých vojenských a bezpečnostních služeb (zkráceně označována jako Články Asociace).⁹⁰

4.3 Články Asociace

Tato Charta mechanismu dohledu vytváří po 4 letech další důležitý krok v procesu započatém v roce 2008 přijetím Montreuxského dokumentu. Prozatím se jedná o finální dokument tzv. švýcarské iniciativy, který byl přijat v únoru 2013 a zakládá Asociaci ICoC, což je nezávislá nezisková organizace zřízená dle švýcarského práva, jež započala svou činnost v září 2013.⁹¹ Přestože sídlí tato asociace v Ženevě, jejím oficiálním jazykem je pouze angličtina. To lze zdůvodnit převahou angloamerických poskytovatelů služeb privatizovaného vojenství na trhu. Asociace si za svůj účel stanovila podporovat, řídit a dohlížet nad uplatňováním Mezinárodního Kodexu chování, zároveň podněcovat zodpovědné poskytování bezpečnostních služeb a dodržování práva lidských práv, práva národního i mezinárodního v souladu s tímto Kodexem.⁹²

Založením Asociace došlo k vytvoření prvního dohledového tělesa, jehož úkolem je zkoumat soulad aktivit PMSCs se zásadami práva lidských práv a podávat o něm zprávy. Jejím přínosem je jistá míra transparentnosti činnosti členských PMSCs a zvyšování právní jistoty v odvětví privatizovaného vojenství.⁹³ Nezávislý mechanismus dohledu, který asociace vytváří, se skládá ze tří pilířů tvořených zástupci vlád, soukromého bezpečnostního průmyslu a nevládních organizací občanské společnosti, které společně budou dohlížet nad dodržováním ICoC. Nejnovější údaje z července roku 2015 uvádí členství šesti států (Austrálie, Norsko, Švédsko, Švýcarsko, Velká Británie, USA), 70 soukromých vojenských a bezpečnostních společností a čtrnácti NGOs včetně Human Rights First, Human Rights Watch a International Corporate Accountability Roundtable.⁹⁴

⁹⁰ RICHEMOND-BARAK, D. Can Self-regulation Work? Lessons from the Private Security and Military Industry. *Michigan Journal of International Law*, roč. 35, č. 4, ISSN 1052-2867, s. 773-826 [online] 2014 [cit. 2015-07-13] Dostupné z: <http://www.mjilonline.org/wordpress/wp-content/uploads/2015/01/Richmond-Barak.pdf>

⁹¹ History. *ICoC Association* [online] 2014 [cit. 2015-07-13] Dostupné z: <http://icoca.ch/en/history>

⁹² International Code of Conduct for Private Security Service Providers' Association: Articles of Association, 2013, čl. 1,2

⁹³ Focus: New Oversight Mechanism for Private Military and Security Companies. *Allens: International Business Obligations* [online] 2013-10-07 [cit. 2015-07-13] Dostupné z: <http://www.allens.com.au/pubs/ibo/foib/o17oct13.htm>

⁹⁴ Membership. *ICoC Association* [online] 2015 [cit. 2015-07-13] Dostupné z: <http://www.icoca.ch/en/membership#nid=53>

Financování organizace leží primárně na jejích členech. Výše členského příspěvku se liší podle pilířů Asociace, přičemž výrazně nejvíce do rozpočtu organizace přispívají PMSCs. Zatímco příspěvky ze strany vlád mají povahu dobrovolného vkladu, nevládní organizace a soukromé agentury platí členský příspěvek povinně. Zúčastněné společnosti poskytují organizaci vstupní vklad ve výši 1000 USD a následně udržovací poplatek, jehož výše se odvíjí od obrátu společnosti. Povinný příspěvek pro organizace občanské společnosti činí pouze 100 USD a za určitých okolností od něj může být upuštěno.⁹⁵

Dohledový mechanismus představuje systém založený na dobrovolnosti členství, avšak významným stimulem soukromých agentur k připojení se je účast nejvýznamnějších klientů soukromého bezpečnostního sektoru, a to USA a Velké Británie. Ministerstvo obrany Spojených států v podstatě od samotného založení asociace omezilo výběr PMSCs k poskytování služeb na ty, které operují v souladu se zásadami vyplývajícími z Kodexu.⁹⁶ Velká Británie, Švýcarsko a Organizace spojených národů se vyjádřily tak, že v tomto ohledu budou USA následovat. OSN si stanovila přísná kritéria, která musí být splněna, aby dotyčná společnost mohla vykonávat svou činnost v její prospěch.

Tato kritéria mají zaručit kvalitu poskytovaných služeb stejně jako agentury samotné, dodržování mezinárodních právních norem, soulad se standardy ochrany lidských práv a především součinnost s novým dohledovým mechanismem. Primárním z nich je právě účast společnosti na Mezinárodním kodexu chování soukromých vojenských a bezpečnostních služeb. Dále se musí společnost pohybovat v odvětví minimálně pět let a disponovat platnými aktuálními licencemi k poskytování těchto služeb ve státech, kde má registrované sídlo a kde působí. Aby mohla společnost nabídnout své služby OSN, musí s ní být zahájena procedura registrace do seznamu poskytovatelů těchto služeb u OSN a zakázka jí může být udělena až poté, co úspěšně tuto proceduru dokončí. Posledním kritériem je způsobilost společnosti zakázku řádně provést.⁹⁷

⁹⁵ ICOC ASSOCIATION. Core Documents, Frequently Asked Questions, Membership Requirements

⁹⁶ COKAYNE, J. Private Military and Security Companies Agree to Increased International Oversight. *IPI Global Observatory* [online] 2013-03-04 [cit. 2015-07-15] Dostupné z: <http://theglobalobservatory.org/2013/03/private-military-and-security-companies-agree-to-increased-international-oversight/>

⁹⁷ UN DEPARTMENT ON SAFETY AND SECURITY. United Nations Security Management System: Guidelines on the Use of Armed Security Services from Private Security Companies, čl. 25 [online] 2012-10-08 [cit. 2015-07-15] Dostupné z: http://psm.du.edu/media/documents/international_regulation/united_nations/international_controls/un_unsms-operation-manual_guidance-on-using-pmsc_2012.PDF

4.4 Struktura Asociace

Základními orgány Asociace jsou Valné shromáždění, Představenstvo, a Sekretariát operující pod vedením Výkonného ředitele. Valné shromáždění se skládá ze všech členů Asociace a poskytuje platformu pro hlasování a diskuzi v záležitostech relevantních pro ICoC, které mu jsou předkládány Představenstvem či některým ze členů se souhlasem Představenstva. K usnášeníschopnosti je třeba přítomnost 25% členů z každého pilíře. Jako nejvyšší orgán má právo dohlížet na ostatní orgány a kdykoli je rozpustit, pokud uzná, že nevykonávají řádně svou funkci. Předtím, než vstoupí v platnost, schvaluje Valné shromáždění rozhodnutí Představenstva, jimiž se rozhoduje o přijetí dodatků ke Kodexu nebo Článcům Asociace, o žádostech o členství nebo status pozorovatele v Asociaci, stejně jako o vystoupení z ní, o zavedení členských příspěvků, o přezkumu a schválení účetní závěrky, včetně externích auditů, o udílení osvědčení soukromým agenturám, o procedurách podávání zpráv, monitoringu a posuzování výkonu jejich činnosti, o proceduře vyřizování stížností.⁹⁸

Představenstvo je výkonný rozhodovací orgán Asociace složený ze 12 odborníků na problematiku privatizovaného vojenství, 4 z nich vždy zastupují zájmy jednoho pilíře dohledového mechanismu. Každý pilíř volí své zástupce zvlášť, a to na funkční období 3 let, přičemž je dovoleno znovuzvolení, avšak lze vykonat maximálně dva po sobě následující mandáty. Volbu a odvolání členů schvaluje nejvyšší orgán Asociace. Představenstvo zařizuje záležitosti organizace v souladu s její Chartou a snaží se hájit zájmy členů Asociace jako celku. Vykonává veškeré funkce, které nenáleží jiným orgánům Asociace, zejména pak dohlíží na činnost Sekretariátu, včetně přípravy a schvalování rozpočtu, podává výroční zprávu o činnosti organizace Valnému shromáždění, navrhuje mu přijímání dodatků ke Kodexu nebo k Článcům Asociace, stanovuje podmínky získání členství a statusu pozorovatele, stejně jako podmínky pro vystoupení z organizace, dohlíží na finanční hospodaření Asociace. V případě potřeby ustanoví Představenstvo poradní orgány a výbory k zajištění řádného fungování dohledového mechanismu.⁹⁹

Sekretariát odpovídá za vedení agendy za účelem správy Asociace. Uchovává zejména právní předpisy, interní směrnice, záznamy o hlasování a další dokumenty související s administrativou. Na fungování Sekretariátu dohlíží a jeho pracovníky najímá Výkonný ředitel jmenovaný Představenstvem. Jeho úkolem je vykonávat rozhodnutí Představenstva,

⁹⁸ International Code of Conduct for Private Security Service Providers' Association, čl. 6.1 - 6.8

⁹⁹ tamtéž, čl. 7.1 - 8.2

řídít aktivity a správu Sekretariátu i celé Asociace.¹⁰⁰ V současnosti vykonává funkci Výkonného ředitele Andrew Orsmond, který byl do funkce jmenován v srpnu 2014 v Ženevě. Na přípravě ICoC se aktivně podílel jako poradce dočasné řídicí komise, kdy se specializoval na překážky efektivního vydávání osvědčení, monitoringu a mechanismu stížností. Pro funkci má vynikající předpoklady díky dlouhodobým zkušenostem v oblasti práva lidských práv a společenské odpovědnosti firem. Navíc působil jedenáct let jako důstojník Námořní pěchoty Spojených států amerických.¹⁰¹

4.5 Jak funguje mechanismus dohledu

Podpisem Mezinárodního kodexu, nabytím statusu člena v Asociaci ICoC a následným absolvováním procesu certifikace získává soukromá vojenská a bezpečnostní společnost osvědčení této asociace, kterým prokazuje soulad svých praktik se zásadami ICoC. Pravidla této procedury byla vytvořena na základě podrobných studií a odborného dialogu mezi jednotlivými pilíři Asociace.¹⁰² Dle ustanovení Charty o mechanismu dohledu mají tyto zásady působit podpůrně k lidskoprávním standardům na národní a mezinárodní úrovni identifikovaných Představenstvem. Za vedení seznamu certifikovaných společností odpovídá Asociace, přičemž platnost osvědčení je omezena na 3 roky.¹⁰³

Osvědčení Asociace ICoC zvyšuje legitimitu soukromých agentur jako ověřených poskytovatelů služeb privatizovaného vojenství, avšak cenou za ni je podrobení se odpovědnostnímu mechanismu. Jako certifikovaná podléhá společnost průběžnému nezávislému monitoringu, auditům a ověřování, zda ona sama, její personál nebo subdodavatelé neporušují normy obsažené v Kodexu. Od zúčastněných společností se rovněž vyžaduje, aby Asociaci pravidelně podávaly zprávy o výkonu svých aktivit.¹⁰⁴

Monitoring probíhající v terénu se soustředí na situace představující pro lidská práva největší riziko. Bude probíhat v souladu se zaběhnutými metodologiemi v lidskoprávní oblasti, jako jsou například ty využívané Úřadem vysokého komisaře OSN pro lidská práva.

¹⁰⁰ tamtéž, čl. 9.1 – 9.3

¹⁰¹ The Secretariat. ICoC Association [online] 2014 [cit. 2015-07-16] Dostupné z: <http://icoca.ch/en/secretariat>

¹⁰² Certification. ICoC Association [online] 2014 [cit. 2015-07-16] Dostupné z: <http://icoca.ch/en/certification>

¹⁰³ International Code of Conduct for Private Security Service Providers' Association, čl. 11.1 – 11.4

¹⁰⁴ ICOC ASSOCIATION. Core Documents, Frequently Asked Questions, Membership Requirements

Osoby vykonávající monitoring budou mít volný přístup ke všem zdrojům informací, potřebným pro řádné naplňování jejich funkce.¹⁰⁵

Asociace ICoC z pozice správního a dohledového mechanismu bdí nad dodržováním ustanovení Kodexu ze strany soukromých společností a shromažďuje informace o chování PMSCs a jejich zaměstnanců, a to jak z externích zdrojů, tak z písemných posudků o výkonu činnosti jednotlivých soukromých agentur. Sekretariát takto získané informace prověří, aby zjistil, zda jsou zde důvodné obavy z nedodržování kodexu, a aby zhodnotil lidskoprávní dopad činnosti dotyčné PMSCs. Asociace na základě těchto informací přezkoumává domnělá porušení zásad mezinárodního práva obsažených v ICoC a ve snaze situaci řešit se podílí na konstruktivním dialogu se společnostmi.¹⁰⁶

Mechanismus asociace zahrnuje rovněž proceduru podávání stížností na aktivity PMSCs odporující standardům MHP a práva lidských práv. Podpisem Kodexu se soukromé agentury zavazují poskytnout obětem svého protiprávního jednání účinnou náhradu újmy jim vzniklé v souvislosti s tímto jednáním. Dotčení jednotlivci se se svými stížnostmi obracejí na Sekretariát Asociace. Stížnosti musí obsahovat popis jednání společnosti, které, pokud by se prokázalo pravdivým, by představovalo porušení Kodexu, a zároveň označení újmy údajně utrpěné, jinak se jimi Sekretariát nebude zabývat. Po zhodnocení stížnosti uvědomí Sekretariát stěžovatele o spravedlivém a zároveň dostupném nápravném mechanismu poskytujícím účinnou náhradu újmy. Může rovněž přístup k tomuto mechanismu zprostředkovat, avšak zachovává si ve sporu nestrannost.¹⁰⁷

Mechanismus dohledu bude napomáhat PMSCs poskytovat efektivní opravné prostředky odstraňováním nedostatků v jejich vlastních nápravných procedurách, přenesením stížnosti na již existující nápravné mechanismy, včetně národních soudů, nebo dokonce stanovením zvláštní procedury vytvořené na míru specifické povaze stížnosti.¹⁰⁸

¹⁰⁵ COKAYNE, J. Private Military and Security Companies Agree to Increased International Oversight.

¹⁰⁶ International Code of Conduct for Private Security Service Providers' Association, čl. 12.1 – 12.4

¹⁰⁷ tamtéž, čl. 13.1 – 13.3

¹⁰⁸ COKAYNE, J. tamtéž

Prokáže-li se porušení ustanovení Kodexu ze strany společnosti a ta následně nepřijme nápravná opatření, která jsou jí uložena Asociací, nebo odmítne s organizací spolupracovat jiným způsobem, zahájí Představenstvo proceduru pozastavení, v krajním případě ukončení členství.¹⁰⁹ Jak bylo již výše zmíněno, tato sankce v podstatě znamená dočasné či trvalé znemožnění získání dalších kontraktů v odvětví. V odvětví privatizovaného vojenství se lze setkat s přirovnáním pozastavení členství PMSCs k „obchodnímu trestu smrti“.¹¹⁰

¹⁰⁹ International Code of Conduct for Private Security Service Providers' Association, čl. 13.2.7

¹¹⁰ COKAYNE, J. Private Military and Security Companies Agree to Increased International Oversight

Závěr

Bakalářská práce se věnuje působení soukromých vojenských a bezpečnostních společností v ozbrojeném konfliktu s důrazem na problematiku kontroly jejich aktivit z hlediska dodržování mezinárodního humanitárního práva a práva lidských práv. Fenomémem posledních desetiletí je právě privatizace ozbrojených konfliktů. Stále více činností pravidelných ozbrojených sil je delegováno na soukromý vojenský sektor, což přináší do popředí téma regulace jejich aktivit a odpovědnosti za porušování mezinárodního práva jejich zaměstnanci.

Dlouhou dobu tyto firmy operovaly v jakémsi legálním vakuu, jelikož otázka kontroly nad těmito aktéry ozbrojených konfliktů, kteří často disponují větší vojenskou silou než mnohé armády, byla pro státy velmi citlivá. Státy si byly vědomy toho, že neobratné zásahy do činnosti soukromých společností by mohly situaci v nestabilních zónách konfliktu pouze zhoršit.

Právní úprava kontroly soukromých společností je značně roztříštěná. Snaha o regulaci jejich aktivit probíhá na třech úrovních, z nichž první je úroveň národní, kdy státy individuálně usilují o vytváření vnitrostátní legislativy, která by zajistila soulad aktivit soukromých agentur s mezinárodněprávními standardy. Avšak jednotlivé státy obvykle nemají v této oblasti vytvořený dostačující právní rámec a efektivní mechanismus kontroly.

Některé státy proto zaměřily svou pozornost na tzv. švýcarskou iniciativu, jejímž cílem je vypracovat kontrolní mechanismus nad soukromými společnostmi na úrovni mezinárodní. Na návrh Mezinárodního výboru Červeného kříže a Švýcarska byl vytvořen Montreuxský dokument, který v první části obsahuje platné závazky států z oblasti mezinárodního humanitárního práva a práva lidských práv ve vztahu k soukromým vojenským společnostem, v druhé pak osvědčené praktiky států v otázce regulace aktivit soukromých agentur. Tento nezávazný dokument přijatý 17. září 2008 do současnosti podepsalo již 55 signatářů včetně České republiky a třech mezinárodních organizací. Dokument usiluje o sjednocení a sumarizaci relevantní právní úpravy. Slabiny tohoto mezinárodněprávního instrumentu spatřuje autorka v jeho nezávazné povaze a přílišné obecnosti, které v podstatě znemožňují jeho vynutitelnost. I přesto má svou váhu, protože se jedná o první dokument zabývající se touto problematikou na mezinárodní úrovni.

Největší naděje jsou vkládány do mechanismu seberegulace, jenž byl vytvořen na základech položených Dokumentem z Montreux. Samy soukromé společnosti se zavázaly

dodržovat Mezinárodní kodex chování soukromých vojenských a bezpečnostních služeb, který podrobně rozpracovává ustanovení Montreuxského dokumentu a nově vytváří dohledový a odpovědnostní rámec k zajištění dodržování norem MHP a práva lidských práv soukromými společnostmi při poskytování jejich služeb.

Jako první dohledová organizace v oblasti regulace činnosti PMSCs byla v září 2013 založena Asociace ICoC. Kontrolní mechanismus vytvořený v rámci Asociace se skládá ze tří pilířů tvořených zástupci vlád, soukromého bezpečnostního průmyslu a nevládních organizací občanské společnosti, což zajišťuje jeho objektivitu a nestrannost při vyšetřování a monitoringu aktivit soukromých agentur. Základním posláním organizace je sběr informací o činnostech soukromých společností a jejich vyhodnocování za účelem zajištění nápravy v případě, že tyto praktiky odporují standardům MHP a práva lidských práv. Se svými podněty se na organizaci mohou obrátit i oběti domnělého porušování mezinárodního práva, jimž Asociace zprostředkuje přístup k efektivnímu nápravnému mechanismu.

Členství soukromých agentur v Asociaci je sice dobrovolné, avšak cílem vytvořeného mechanismu je dosáhnout stavu, kdy kontrakt s klientem bude moci uzavřít pouze členská společnost disponující osvědčením Asociace, které poskytuje záruky dodržování MHP. Vyloučením nebo pozastavením členství jako sankcí za porušení mezinárodněprávních norem by společnost měla být v podstatě znemožněna další činnost v oboru.

Očekávání, která se pojí k vytvořenému mechanismu seberegulace, plynou z faktu, že poptávka po tomto mechanismu vzešla od samotných společností. Rovněž se soukromé agentury dobrovolně zavázaly udržovat v chodu dohledovou organizaci svou aktivní účastí a finančními příspěvky. Na rozdíl od jiných oblastí, kdy státy samostatně vytvoří právní regulaci určitého jevu, se v tomto případě na procesu tvorby podílely subjekty, o jejichž regulaci se jedná, dokonce celý proces iniciovaly přijetím Kodexu. Navíc byly veškeré kroky diskutovány s experty v oblasti privatizace ozbrojených konfliktů, což tento kontrolní mechanismus činí spolehlivým a věrohodným.

Ačkoliv přijetí Mezinárodního kodexu chování a vytvoření Asociace představují výrazný pokrok v otázce kontroly nad soukromými vojenskými a bezpečnostními společnostmi v ozbrojených konfliktech, z dosavadních zdrojů lze vyvodit dva závěry. Zaprvé se nejedná o krok poslední a zadruhé konečný úspěch či neúspěch tohoto dohledového mechanismu bude záviset na schopnosti a vůli chování v souladu s ním vynucovat.

Seznam použité literatury

Dokumenty

Dodatkový protokol I k Ženevským úmluvám z roku 1977, v ČR vyhlášen jako sdělení federálního ministerstva zahraničních věcí č. 168/1991 Sb., o vázanosti České a Slovenské Federativní Republiky Dodatkovými protokoly I a II k Ženevským úmluvám z 12. srpna 1949 o ochraně obětí mezinárodních ozbrojených konfliktů a konfliktů nemajících mezinárodní charakter, přijatých v Ženevě dne 8. června 1977

FDFA Directorate of International Law. Expert Meeting of Governmental and Other Experts on Private Military and Security Companies: Chair's Summary, 13-14 November 2006, Montreux [online] 2007-07-22 [cit. 2015-07-04] Dostupné z: https://www.eda.admin.ch/content/dam/eda/en/documents/topics/Chairs-summary-montreux-2nd-meeting-2006_en.pdf

FDFA Directorate of International Law. Third Meeting of Governmental and Other Experts on Private Military and Security Companies: Chair's Summary, 14-16 April 2008, Montreux [online] 2007 [cit. 2015-07-04] Dostupné z: https://www.eda.admin.ch/content/dam/eda/en/documents/topics/Chairs-summary-montreux-3d-meeting-2008_en.pdf

FDFA Directorate of International Law. Workshop of Governmental Experts and Industry Representatives on Private Military / Security Companies: Summary of the Chair, 16-17 January 2006, Zurich [online] 2006-09-01 [cit. 2015-07-04] Dostupné z: https://www.eda.admin.ch/content/dam/eda/en/documents/topics/Chairs-summary-montreux-1st-meeting-2006_en.pdf

ICJ. Legality of the Threat or Use of Nuclear Weapons, Advisory Opinion z 8. června 1996, I.C.J. Reports 1996, čl. 25, ISBN 92-1-070743-5 [online] 1996 [cit. 2015-06-26] Dostupné z: <http://www.icj-cij.org/docket/files/95/7495.pdf>

ICOC ASSOCIATION. Core Documents, Frequently Asked Questions, Membership Requirements [online] August 2014 [cit. 2015-07-16] Dostupné z: <http://icoca.ch/sites/default/files/resources/ICoCA%20Brochure-OnlineDesigned.pdf>

ICRC. The Montreux Document on Pertinent International Legal Obligations and Good Practices for States Related to Operations of Private Military and Security Companies during Armed Conflict, 2008

ICTY. Prosecutor v. Duško Tadić, Case No. IT-94-1-AR72, Appeals Chamber, Decision on the Defence Motion for Interlocutory Appeal on Jurisdiction, 2 Octobre 1995

International Code of Conduct for Private Security Service Providers, 2010

International Code of Conduct for Private Security Service Providers' Association: Articles of Association, 2013

NIKE, Inc. Inside the Lines: The Nike Code of Ethics [online] 2011-10-26 [cit. 2015-08-06] Dostupné z: <http://nike.q4web.com/files/2011%20Inside%20the%20Lines%20online%20booklet%20FINAL%2011-10-26.pdf>

THE FREEDONIA GROUP. World Security Services: Industry Study with Forecast for 2018 & 2023 [online] November 2014 [cit. 2015-08-06] Dostupné z: <http://www.freedoniagroup.com/brochure/32xx/3201smwe.pdf>

UN DEPARTMENT ON SAFETY AND SECURITY. United Nations Security Management System: Guidelines on the Use of Armed Security Services from Private Security Companies, čl. 25 [online] 2012-10-08 [cit. 2015-07-15] Dostupné z: http://psm.du.edu/media/documents/international_regulation/united_nations/internal_controls/un_unsms-operation-manual_guidance-on-using-pmsc_2012.PDF

UN GENERAL ASSEMBLY. Draft of a possible Convention on Private Military and Security Companies (PMSCs) for consideration and action by the Human Rights Council, A/HRC/WG.10/1/2 (13 April 2011)

UN GENERAL ASSEMBLY. International Convention against the Recruitment, Use, Financing and Training of Mercenaries, A/RES/44/34 (4 December 1989)

Úmluva o počátku nepřátelství z Haagu, 1907. In: SCHELLE, K. Moderní dějiny státu a práva v dokumentech I. Vývoj mezinárodních vztahů. 1. vyd. Brno: Masarykova univerzita, 1992. ISBN 80-210-0482-7

Ženevská úmluva o zacházení s válečnými zajatci, 1949, v ČR vyhlášena jako vyhláška ministra zahraničních věcí č. 65/1954 Sb. o Ženevských úmluvách ze dne 12. srpna 1949 na ochranu obětí války

Monografie

BÍLKOVÁ, V. Úprava vnitrostátních ozbrojených konfliktů v mezinárodním humanitárním právu. Praha: Univerzita Karlova v Praze, Právnická fakulta v nakl. IFEC, Beroun, 2007, ISBN 978-80-85889-82-6

BUREŠ, O. a kol. Privatizace bezpečnosti: české a zahraniční zkušenosti. Vyd. 1. Praha: Grada, 2013, ISBN 978-80-247-4601-2

BUREŠ, O., NEDVĚDICKÁ, V. Soukromé vojenské společnosti: staronoví aktéři mezinárodní bezpečnosti. Plzeň: Aleš Čeněk, 2011, ISBN 978-80-7380-350-6

DOSWALD-BECK, L. Private Military Companies under International Humanitarian Law: Chapter 7 in From Mercenaries to Market: The Rise and Regulation of Private Military Companies, Simon Chesterman and Chia Lehnardt (eds.), OUP, 2007, ISBN: 9780199563890

MULINEN, F. Příručka mezinárodního humanitárního práva pro ozbrojené síly. Překlad Marek Schmiedt a Jiří Sobotka. Praha: Magnet-Press, 1991, ISBN 80-85434-30-X

ONDŘEJ, J. a kol. Mezinárodní humanitární právo. 1. vyd. Praha: C. H. Beck, 2010, ISBN 978-80-7400-185-7

ONDŘEJ, J., ŠTURMA, P. (eds.). Bezpečnost organizací, mezinárodní bezpečnost a mezinárodní humanitární právo. Praha: Univerzita Karlova v Praze, Právnická fakulta, 2008, ISBN 978-80-87146-15-6, s. 291-297

RICHARDS, A., SMITH, H. Addressing the role of private security companies within sector reform programmes, Safeworld, The Grayston Centre, London, ISBN 1-904833-18-7, s. 3, 9 [online] January 2007 [cit. 2015-07-08] Dostupné z: <http://www.saferworld.org.uk/resources/view-resource/241-addressing-the-role-of-private-security-companies-within-security-sector-reform-programmes>

SIMM G. Sex in Peace Operations, Cambridge UK: Cambridge University Press, 2013, ISBN 9781107536289

SINGER, P. W. Humanitarian Principles, Private Military Agents: Implications of the Privatized Military Industry for the Humanitarian Community, From Victoria Wheeler and Adele Harmer (eds), Resetting the Rules of Engagement: Trends and Issues in Military-Humanitarian Relations, HPG Report 22, February 2006, ISBN 0850037948, s. 67-80

STOCKHOLM INTERNATIONAL PEACE RESEARCH INSTITUTE. SIPRI Yearbook 1997: Armaments, Disarmament and International Security, 1997, ISBN 0-19-829312-7

WEBER M. Economy and Society. Berkeley, University of California Press, 1978, ISBN 978052028002

Analysis: New U.N. Draft International Convention On The Regulation, Oversight And Monitoring Of Private Military And Security Companies, *International Government Contractor*, roč. 6, č. 2 [online] September 2009 [cit. 2015-06-27] Dostupné z: <http://www.crowell.com/documents/New-UN-Draft-International-Convention-On-The-Regulation-Oversight-And-Monitoring-Of-Private-Military-And-Security-Companies.pdf>

BRAYTON S. Outsourcing war: Mercenaries and the Privatisation of Peacekeeping, *Journal of International Studies*, roč. 55, č. 2, ISSN 2306-3483, s. 305 [online] 2002 [cit. 2015-07-02] Dostupné z: <http://connection.ebscohost.com/c/articles/7700354/outsourcing-war-mercenaries-privatization-peacekeeping>

BROOKS, D. Success at Montreux: Progress on the Swiss Initiative. *Journal of International Peace Operations*, roč. 5, č. 1, July/August 2009, ISSN 19338198, s. 4-6 [online] 2009 [cit. 2015-07-04] Dostupné z: <http://search.proquest.com/docview/219296598?accountid=17203>

BUREŠ O. Jak regulovat soukromé vojenské společnosti. *Mezinárodní vztahy*, 2009, roč. 44, č. 4, ISSN 0323-1844, s. 85-107

BUZATU, A. The ICoC: An industry-led, multi-stakeholder initiative. *Journal of International Peace Operations*, January-February 2011, roč. 6, č. 4, ISSN 19338198, s. 9-10 [online] 2011 [cit. 2015-07-04] Dostupné z: http://issuu.com/ipoa/docs/jipo_v6_n4/14

COKAYNE, J. Private Military and Security Companies Agree to Increased International Oversight. *IPI Global Observatory* [online] 2013-03-04 [cit. 2015-07-15] Dostupné z: <http://theglobalobservatory.org/2013/03/private-military-and-security-companies-agree-to-increased-international-oversight/>

COKAYNE J. Regulating Private Military and Security Companies: The Content, Negotiations, Weaknesses and Promise of the Montreux Document, *Journal of Conflict and Security Law*, roč. 13, č. 3, ISSN 1467-7954, s. 401-428 [online] 2009 [cit. 2015-07-12] Dostupné z: <http://jcsf.oxfordjournals.org/content/13/3/401.full>

CORDESMAN, A. H. Private Security Forces in Afghanistan and Iraq: The Potential Impact of the Montreux Document. *Centre for Strategic and International Studies* [online] 2010-17-11 [cit. 2015-07-06] Dostupné z: <http://csis.org/publication/private-security-forces-afghanistan-and-iraq-potential-impact-montreux-document>

GERTJAN, B. Cyber Operations by Private Actors in the Ukraine-Russia Conflict: From Cyber War to Cyber Security. *ASIL Insight*, roč. 19, č. 1 [online] 07-1-2015 [cit. 2015-06-28]

Dostupné z: <http://www.asil.org/insights/volume/19/issue/1/cyber-operations-private-actors-ukraine-russia-conflict-cyber-war-cyber>

GOMEZ DEL PRADO, Jose L. The Privatization of War: Mercenaries, Private Military and Security Companies (PMSC), *Global Research*, UN Working Group on Mercenaries and Global Research [online] 2014-07-01 [cit. 26-06-2015] Dostupné z: <http://www.globalresearch.ca/the-privatization-of-war-mercenaries-private-military-and-security-companies-pmsc/21826>

KULÍŠEK, J. Soukromé vojenské společnosti (Nový faktor společného operačního prostředí), *Vojenské rozhledy*, 2011, roč. 20 (52), č. 2, ISSN 1210-3292, s. 71–96

MAYER C. C. What the ICoC is Not. *Journal of International Peace Operations*, January-February 2011, roč. 6, č. 4, ISSN 19338198, s. 14-16 [online] 2011 [cit. 2015-07-05] Dostupné z: http://issuu.com/ipoa/docs/jipo_v6_n4/14

RALBY, I. M. Maritime Security and the ICoC. *Journal of International Peace Operation*, November-December 2011, roč. 7, č. 3, ISSN 19338198, s. 14-16 [online] 2011 [cit. 2015-07-12] Dostupné z: http://issuu.com/ipoa/docs/journal_v7_n3/16

RICHEMOND-BARAK, D. Can Self-regulation Work? Lessons from the Private Security and Military Industry. *Michigan Journal of International Law*, roč. 35, č. 4, ISSN 1052-2867, s. 773-826 [online] 2014 [cit. 2015-07-13] Dostupné z: <http://www.mjilonline.org/wordpress/wp-content/uploads/2015/01/Richmond-Barak.pdf>

ROSEMANN, N. Code of Conduct: Tool for Self-Regulation for Private Military and Security Companies, *DCAF Occasional Papers n. 15*, ISBN 978-92-9222-090-7 [online] 2008 [cit. 2015-07-02] Dostupné z: <http://dcaf.ch/Publications/Code-of-Conduct-Tool-for-Self-Regulation-for-Private-Military-and-Security-Companies>

SCHREIRER F., CAPARINI, M. Privatizing Security: Law, Practice and Governance of Private Military and Security Companies, *DCAF Occasional Papers n. 6*, ISBN 978-92-9222-090-7, s. 58 [online] 2005 [cit. 2015-07-02] Dostupné z: <http://www.dcaf.ch/Publications/Privatising-Security>

SINGER, P. W. Corporate Warriors: The Rise and Ramifications of the Privatized Military Industry, *International Security*, roč. 26, č. 3, Winter 2001/2002, ISSN 0162-2889, s. 186-220 [online] 26-03-2001 [cit. 02-07-2015] Dostupné z: <http://www.brookings.edu/~media/research/files/articles/2002/1/01us-military-singer/20020128.pdf>

SPEARIN, C. What Montreux Document Means: Canada and the New Regulation of the International Private Military and Security Industry. *Canadian Foreign Policy*, roč. 16, č. 1,

Spring 2010, ISSN 2157-0817, s. 1-I [online] 2011-08-30 [cit. 2015-07-04] Dostupné z: <http://search.proquest.com/docview/887543783?accountid=17203>

ŠMÍD, Tomáš. Hrot kopí a české soukromé vojenské a bezpečnostní společnosti. *Středoevropské politické studie*, roč. 14, č. 4, ISSN 1212-7817 [online] 2012 [cit. 26-06-2015] Dostupné z: <http://www.cepsr.com/clanek.php?ID=552>

TOUGAS, M. Some Comments and Obsevation on the Montreux Document. *Yearbook of International Humanitarian Law*, roč. 12, December 2009. s. 321-345. ISSN 13891359 [online] 2010 [cit. 2015-07-03] Dostupné z: <http://journals.cambridge.org/action/displayAbstract?fromPage=online&aid=7918836&fileId=S1389135909000129>

Webové stránky

Certification. *ICoC Association* [online] 2014 [cit. 2015-07-16] Dostupné z: <http://icoca.ch/en/certification>

Focus: New Oversight Mechanism for Private Military and Security Companies. *Allens: International Business Obligations* [online] 2013-10-07 [cit. 2015-07-13] Dostupné z: <http://www.allens.com.au/pubs/ibo/foibo17oct13.htm>

History. *ICoC Association* [online] 2014 [cit. 2015-07-13] Dostupné z: <http://icoca.ch/en/history>

Human Rights Council: little support for proposed convention regulating private security companies. *International Service for Human Rights* [online] 2014-09-23 [cit. 2015-07-11] Dostupné z: <http://www.ishr.ch/news/human-rights-council-little-support-proposed-convention-regulating-private-security-companies>

International Code of Conduct. *Federal Department of Foreign Affairs FDFA of Switzerland* [online] 2010, 2014-09-04 [cit. 2015-07-11] Dostupné z: <https://www.eda.admin.ch/eda/en/fdfa/foreign-policy/international-law/international-humanitarian-law/private-military-security-companies/international-code-conduct.html>

International Convention Against the Recruitment, Use, Financing and Training of Mercenaries. *United Nations: Treaty Collection* [online] 2015 [cit. 2015-08-05] Dostupné z: https://treaties.un.org/Pages/ViewDetails.aspx?src=TREATY&mtdsg_no=XVIII-6&chapter=18&lang=en

Membership. *ICoC Association* [online] 2015 [cit. 2015-07-13] Dostupné z: <http://www.icoca.ch/en/membership#nid=53>

Montreux Document. *Federal Department of Foreign Affairs, FDFA of Switzerland* [online] 2008, 2015-05-06 [cit. 2015-07-06] Dostupné z: <https://www.eda.admin.ch/eda/en/fdfa/foreign-policy/international-law/international-humanitarian-law/private-military-security-companies/montreux-document.html>

Participating States of the Montreux Document. *Federal Department of Foreign Affairs FDFA of Switzerland* [online] 2008, 2015-04-08 [cit. 2015-07-06] Dostupné z: <https://www.eda.admin.ch/eda/en/fdfa/foreign-policy/international-law/international-humanitarian-law/private-military-security-companies/participating-states.html>

Senegal: Seminar on Montreux Document and private military and security companies. *ICRC* [online] 2014-06-04 [cit. 2015-07-02] Dostupné z: <https://www.icrc.org/eng/resources/documents/news-release/2014/06-04-senegal-seminaire-entreprises-militaires-securite-privees.htm>

Soukromé vojenské a bezpečnostní společnosti. *Český červený kříž: Oficiální stránky Českého červeného kříže* [online] 2014 [cit. 2015-07-04] Dostupné z: http://www.cervenyriz.eu/cz/nsmhp_svbs.aspx

The Secretariat. *ICoC Association* [online] 2014 [cit. 2015-07-16] Dostupné z: <http://icoca.ch/en/secretariat>

Přílohy

Tab.3 Členové Asociace ICoC

Státy		Datum vstupu
Austrálie		20.9.2013
Norsko		3.12.2013
Švédsko		20.9.2013
Švýcarsko		20.9.2013
Velká Británie		20.9.2013
Spojené státy americké		20.9.2013
Soukromé bezpečnostní společnosti	Datum vstupu	Sídlo (stát)
ACADEMI	20.9.2013	USA
AEGIS	20.9.2013	Velká Británie
AGEMA-Services GMBH	20.9.2013	Německo
Amalgamated Security Services Ltd.	20.9.2013	Trinidad a Tobago
American K-9 Detection Services Llc (AMK9)	1.7.2015	USA
ARGOS Security BV	20.9.2013	Nizozemí
Argus Security Projects Ltd.	20.9.2013	Kypr
Aspida Maritime Security	20.9.2013	Řecko
Britam Defense Ltd.	20.9.2013	Velká Británie
Centurion Security	18.5.2015	Guatemala
Chenega Security & Support Solutions, LLC	5.6.2015	USA
Chenega-Patriot Group, LLC	5.6.2015	USA
CITADEL MARITIME	18.5.2015	Velká Británie
Comites Solutions S.A.R.L	18.5.2015	Švýcarsko
Control Risks	20.9.2013	Velká Británie
Diaplous Maritime Services	20.9.2013	Kypr
Edinburgh International	20.9.2013	Velká Británie
Eos Risk Management	20.9.2013	Velká Británie
Facility Specialist & Multi Services (Pvt.) Ltd.	20.9.2013	Pákistán
FullProof Intelligence	5.6.2015	Velká Británie
GardaWorld	20.9.2013	SAE
Guardian Global Resources Ltd	5.6.2015	Velká Británie
HART	20.9.2013	Kypr
Hawki Worldwide Ltd.	20.9.2013	Velká Británie

Innovative Security Technologies Ltd	18.5.2015	Trinidad a Tobago
Interglobal Seguridad Y Vigilancia Ltda	5.6.2015	Kolumbie
Kaleej Adan Security Services	18.5.2015	Irák
KK Security	20.9.2013	Keňa
LandMark Security Ltd.	20.9.2013	Ghana
Marine One (Private) Ltd.	20.9.2013	Srí Lanka
Maritime Defence Force	20.9.2013	Velká Británie
Minimal Risk Consultancy Ltd.	20.9.2013	Velká Británie
Ocean Protection Services Limited	1.7.2015	Velká Británie
Olive Group	20.9.2013	Velká Británie
Patriot Group International, Inc	5.6.2015	USA
Pax Mondial	20.9.2013	USA
PBi2	18.5.2015	Somálsko
Physical Risk Solutions	18.5.2015	JAR
Pilgrims Group Ltd.	20.9.2013	Velká Británie
Prudential Guards Limited	18.5.2015	Nigérie
REED International Inc	1.7.2015	USA
Rhodium Security Risk Management Limited	5.6.2015	Velká Británie
RO. GAT Security	5.6.2015	Albánie
Saladin	20.9.2013	Velká Británie
Salamanca Risk Management Limited	20.9.2013	Velká Británie
Sallyport Global Holdings Ltd	5.6.2015	USA
Scandinavian Risk Solutions	18.5.2015	Švédsko
Sea Guardian Maritime Security Services	20.9.2013	Kypr
Seagull Maritime Security Ltd	18.5.2015	Malta
Securitas AB	5.6.2015	Švédsko
Security & Management Services (Pvt) Ltd	20.9.2013	Pákistán
Ship Security International Ltd.	20.9.2013	Velká Británie
Sinoguards Marine Security Ltd.	20.9.2013	Hong Kong
SMS for Security & Guarding Services	5.6.2015	Egypt
SOC LLC	20.9.2013	USA
Spartent Global Solutions	20.9.2013	Velká Británie
Steel Shield Security	5.6.2015	Velká Británie
Sterling Global Operations, Inc.	20.9.2013	USA
Team3	1.7.2015	Izrael
Temi Group	20.9.2013	Itálie
Tier One Holdings Ltd.	26.5.2014	SAE
Torres International Llc & Torres Advanced Enterprise Solutions Llc	1.7.2015	USA
Triple Canopy	20.9.2013	USA
United Guards Services Ltd.	20.9.2013	Řecko
Universal Maritime Solutions (BVI) Ltd.	20.9.2013	Singapur
Veritas International	20.9.2013	Velká Británie
Vesper Group	20.9.2013	Švédsko
VSC Security Solutions	5.6.2015	Irák

Wackenhut Pakistan (Pvt.) Ltd.	20.9.2013	Pákistán
Zeus Maritime Services Ltd	20.9.2013	Řecko
Organizace občanské společnosti	Datum vstupu	Sídlo (stát)
Action Contre l'impunité pour les droits de l'homme	20.9.2013	Demokratická republika Kongo
American University Center for Human Rights & Humanitarian Law	20.9.2013	USA
EIRIS Foundation	20.9.2013	USA
Human Rights First	20.9.2013	USA
Human Rights Watch	20.9.2013	USA
Indepaz	20.9.2013	Kolumbie
Institute of Democracy and Human Rights of the Catholic University of Peru	20.9.2013	Peru
International Corporate Accountability Roundtable	20.9.2013	USA
Lumière Synergie Développement	20.9.2013	Senegal
One Earth Future	20.9.2013	USA
Rencontre pour la paix et les droits de l'homme	20.9.2013	Demokratická republika Kongo
Réseau des Organisations pour la Transparence et L'Analyse Budgétaire	20.9.2013	Niger
Rights and Accountability in Development	20.9.2013	Velká Británie
Socios Perú, Centre de colaboración Cívica	1.7.2015	Peru

Zdroj: autorka na základě Membership. *ICOC Association* [online] 2015 [cit. 2015-08-01]

Dostupné z: <http://icoca.ch/en/membership>